

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκ. 1969/25-12-70

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... *Μ. Ἐ. χαρά...*
(παλαιότερον, ὄνομα: *Μ. Ἐ. χαρά.*), Ἐπαρχίας... *Μ. Ἐ. χαρ. ἰ. ὁς*
Νομοῦ... *Α. τ. τ. ἰ. ἰ. ἰ.*

2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος... *Π. Ἐ. τ. ρ. ο.*
Εὐσθ. Ἀ. ν. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.... ἐπάγγελμα... *Δ. ἰ. δ. ἰ. ἰ. ἰ.*
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις... *Μ. Ἐ. χαρά - Α. τ. τ. ἰ. ἰ. ἰ.*
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... *Ἐ. κ. δ. ε. α. < 11 >*

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :

α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον... *Π. α. ν. α. γ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Α. λ. ε. ἰ. ἰ. ἰ.*

... *Σ. τ. ε. ν. τ. οῦ. ἰ. ἰ. ἰ.*

ἡλικία... *77*... γραμματικαὶ γνώσεις... *Τ. ρ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ε. ρ. ἰ. ἰ. ἰ.*

... *μ. α. ὦ.*... τόπος καταγωγῆς... *Μ. Ἐ. χαρά.*

β) *Χ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ε. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ε. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ε. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ε. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; *Ὁ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ὁ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Κ. α. τ. ἰ. ἰ. ἰ.*
ἰ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ.... *Ὁ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ὁ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ.*
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; *Ἐ. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *μ. α. ὦ.*... *Ἐ. τ. ο. ς.*

2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.
Ἐ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ.... *φ. ρ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *π. ρ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *μ. α. ὦ.*... *Ἐ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *μ. ρ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *φ. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*

3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; *Ὁ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ε. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ἐ. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*...
Ε. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.... *Ἐ. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ἐ. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ἐ. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*
Ἐ. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.... *Ἐ. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ἐ. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*... *Ἐ. α. ν. ἰ. ἰ. ἰ.*

- β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; ... *Εἰς... ἀμφοτέρων... ἀμφοτέρων*
εἰς τὴν... γεωργίαν... καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν
- 2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ... *Μαίρουν...*

- γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; *Ταῖς... ἐνοικιαζομένων... Μαγαστῶν... καὶ... ἐνοικιαζομένων... εἰς τὴν... Μονὴν...*
ἐνοικιαζομένων... εἰς τὴν... Μονὴν... ἐνοικιαζομένων...
- 2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημα-
κατόροι κλπ. *Ἐγκαταστάσις... ἡτο ἡ κοινωνική των θέσις ; ...*
Μ. αὐτῇ... καὶ... ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΑΘΗΝΩΝ

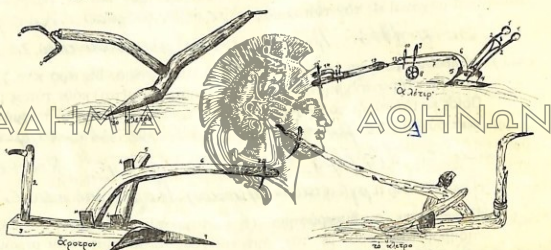
- 3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) ; *Εἰς εἶδος.*
- 4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; *Ἐχρησιμοποιοῦντο... ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων...*
ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων...
- 5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται), ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; ... *Ἐχρησιμοποιοῦντο... ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων...*
ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων...
- 6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... *Μόνον... ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων...*
ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων...
- β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται ; ναί... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζῆδες), πρ-
ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ... *Μόνον... ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων...*
ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων... ἐνοικιαζομένων...

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). *δεν εἰχε μακροὺς πόδες*

5) Μηχανή ἀλωνισμού *αἰσ. τοῦ 1950*

στ' 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *τοῦ καπαδωκικοῦ λαοῦ*
μόνοι τοῦς... οἱ... χωρτοὶ... τὰ ν.ν. μανῶν
...ε.φ.τ.α.χ.ν.ε... οἱ... δι.δ.α.ρ.α.ρ.οῦ... αἰσ. τοῦ 1950
... κ.κ.μ. ... αἰσ. ... σήμερον ... χωρτα ...

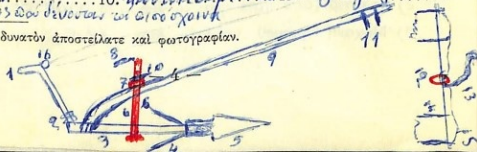
2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰκνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφορῶν μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. χειρίτρα	6. ἀεφ. ὀνή	11. μαροχτοί
2. κοιλιαροί	7. κειροῖνα	12. χοτ. β. ν. ε.
3. κοιν. κοίτρι	8. κει. β. ἰ.	13. χαλ. κοίτρι
4. ἀεφ. β. β. ἰ. β. α.	9. σταβ. α. ρ. ι.	14. μ. ν. ε.
5. α. ν. ἰ.	10. παν. κοίτρι	15. δ. ν. γ. α. ρ.
16. κ. ρ. ἰ. α. ρ. ὡς δένεται τὸ αἰσ. τοῦ 1950		

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῳσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφορῶν τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὰ ὕνι πῶς χρ. ξυλίνου ἀρότρου... ἀρ. τοῦ... ξυλίνου... μερῶν
χρ. αἰ. δὲ... τα... χυρὰ φ. α... ..

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

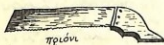
ὁρ. δοχ... παραφ. α... α... α...

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

αἰ. αἰ. δὲ... ..
ἐμῶν αἰ. δὲ... ..
καὶ... ..
πύλον (σπαθὴ) αἰ. αἰ. δὲ... ..
βαρὺ καὶ... ..
αἰ. αἰ. δὲ... ..
αἰ. αἰ. δὲ... ..
αἰ. αἰ. δὲ... ..

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπτάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαΐ κλπ.).....
σκεπτάρνι, ἀριόνι, τριβέρι, ἀρίδι, καὶ...
ξυλοφαΐ... ..

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.

ἢ Νέγμα... με... τὸ... ἄροτρον... ἢ... ἡμερῶν...
 ἢ... ἡμερῶν... με... τὸ... ἄροτρον... ἢ... ἡμερῶν...
 ἢ... ἡμερῶν... με... τὸ... ἄροτρον... ἢ... ἡμερῶν...

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

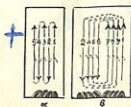
α) Ποίος ὄργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετῶν. Σημειώσατε ποία ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. ἢ... ἡμερῶν... με... τὸ... ἄροτρον... ἢ... ἡμερῶν...

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν). ἢ... ἡμερῶν... με... τὸ... ἄροτρον... ἢ... ἡμερῶν...
 2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. Βάλλον... ἢ... ἡμερῶν... με... τὸ... ἄροτρον... ἢ... ἡμερῶν...
 3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία). ἢ... ἡμερῶν... με... τὸ... ἄροτρον... ἢ... ἡμερῶν...

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερα) τὸ ὄργανο. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὥς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

αποσπασμένων οργάνων με ανάρτηση ματ
εξιδειαν γραφική

ἡ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργανο τοῦ στροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λαοὺς (δηλ. σπορές ἢ στροίες, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.); ἐχ.ν.ε.στ. ἀπομ. ἡμετέρας. μεχαι. σημεράν...

... χιρί. ποταμ. μεταφ. τους. με αὐ. αὐ. αὐ.

Πώς έχωριζετο η λωρίς (ή σποριά); με αύλακιάν;
..... με αμφορείων.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων
δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται
ἄροτρον ; Ξίβ. τὰι... Μέγαροι... Δειχ......
..... Ἄω. ἡρφ. ... Φ. στ. ... τὰ τοια. Εὐνήθια......

- 7) Ποιοι τρόποι ή είδη όργώματος (άροτριάσεως) ήσαν έν χρήσει παλαιότερον (ή σήμερα). Δηλ. ή διάνοιξις τών αύλάκων μέ τό ύνι: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ. Πάντως, πο. όργωμα.

γίνονται με σύγκριση καθεύου μεχρι 2.5 εκατοστών βάθος.
Εξαιρέσιμα χιμαύρια... αρχίζουν με τη δράση αυτών ως
ώστε σιγή βάθος να ₈ αρχίζουν καθεύου ρυθμικά των
χιμαύριων.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. ... Εἰς... ὅλα... τα... ἄρχωματα... ὀργωνοῦν
μακάς... τὰν... ἰ... β... α... τραδαν...

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Τ. κ. ν. ο. π. α. ο. φ. ν. ε. α. ο. δ. ε. λ. δ. ο. ο. ρ. γ. ὡ. μ. α. π. α. ο. . . τ. ὁ. π. ρ. ὡ. τ. ο. . . τ. ἔ. μ. ο. . σ. φ. ε. θ. ρ. α. α. ρ. ι. α. ν. μ. ε. ἄ. ρ. χ. α. ἰ. σ. μ. α. ρ. τ. ι. α. ν. . . τ. ὁ. δ. ε. ν. ἔ. μ. ο. . π. ὁ. ὁ. α. ἰ. α. ν. . μ. ἔ. γ. ο. π. α. ο. . δ. ι. β. ὁ. λ. ι. σ. μ. α. . χ. ἰ. ν. ο. π. α. ο. . π. ὁ. ν. . μ. α. ἰ. ὁ. μ. ε. . μ. ε. . ὁ. ο. ἰ. ν. ἰ. α. ν.*

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

Κατὰ αὐτὴ ἀποφθ. ἐκφ. Μαρτίας 7. μέαν
 ΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝ
 & να. ὀρχηστῶν

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφειθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ-
νάπασυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Μόλις Ένα Έτος.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; 21. ὄρμ. καὶ εἶδη καλλιέργειας, ἀνθ. καὶ

γίνονται δύο ορχήστρες

- 5) Ποια έργαλεία ή σκεύη χρησιμοποιούνται: α) κατά την σποράν. π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπάρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; β. ἡ δόξα. μ.τ.

ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐν βαίμα (κραυγῇ). Ἀλλ' αὐτὸν μετ' ἑνα
γόνυ καὶ εὐχέσθ' ἀντράχει σφάρα καὶ χερσὶν τῶν ποδῶν του ἐν τῇ

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρί-

- ζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

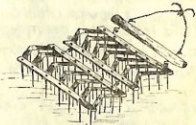
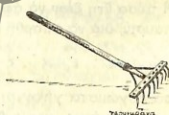
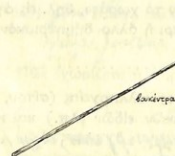

6182

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλει-
ψειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἣ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον
τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Αἰσιν. ὠρηναιον. με. τὰ
βόδια. . στο. ἄκρον. τῆς. βουκέντρας. ἀσπρὸν. πρᾶσι
χυριστο. σι. ἴερο. ὠν. τὰ. ἔβησαν. ξισακ. . Σήμερον. σὺ
οὐκ ἄροτραν. εἶσαι. χαλασμενὴν. ἢ. φ. ὄσρα. Σήμερον. ἢ.
καὶ. ἡ. ἀσπρὸν.*

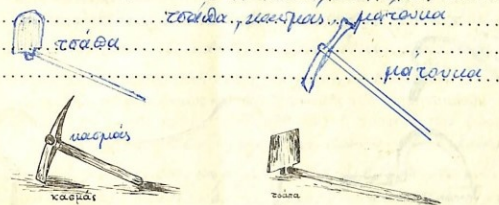
2) Γίνεται μετά το ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφίου (σβάρνισμα, διβόλισμα); *Μεγάλο... σβάρνισμα... σ... ἀφ' ἑαυτοῦ... τέροι, καὶ νυν... το... σβάρνισμα... με... φέρων... σβάρνισμα...*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφαί. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

[illegible]

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
που· π.χ. ὁ κασμός, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι πού ἐκτελοῦν

Τ.ο.κ... ζευ.χορ.α.η... δέν. ταν... θανδοῖ... κακίς... κλον
ματὰ τὴν εὐδοκίαν, ἡ ἀρχὴν ἑνὸς ὁλοκλήρου τοῦ ὄργου, ἡ ἀρχὴ τῆς
κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας, ἡ ἀρχὴ τῆς ἐργασίας.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιέργουντο (ἢ καλλιέργουνται) διὰ τὴν σπο-
ρὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο, ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου
εἶδους. Χωράφια, καὶ ἐξασφαλισμένα, καὶ ἀσφαλισμένα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Ταῖς φεβρουαρίαις, ταῖς εὐδοκίαις, ἀσφαλισμένα, στο. χωράφια, καὶ μὴ
το ὄργου. Ταῖς κλωνίαις, ταῖς ἐργασίαις, ἑνὰ, ἑνὰ, σὺν ἀσφαλί-
σιν καὶ ἀσφαλίσει, δεύτερη ἀσφαλίσει.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιέργουντο (ἢ καλλιέργουνται) διὰ τροφὰς τῶν
ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. ... Στενὰ, π.χ. μ.σ.ε. σπερα σὺν

πρὸ χωράφια, σάνον, σανόν... Παλαιότερα... ἐκτελεσθῶν καὶ
βρώμην... β.ί.α...

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ, πρασιᾶς (βραγιᾶς)
καὶ ἄλλως. Πρὸ τοῦ 1920... δ.ε.κ... ἐγίνετο... καλλιέργεια

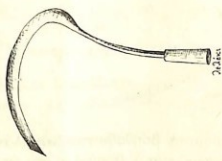
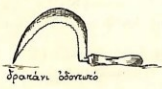
παλαιά... ..

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἐργαλεῖα θερίσμου.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

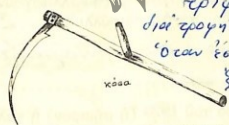
π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) *Ἀνέμαδεν.....*
ταῖς δερματρίαιαις. θερίζονται. με... ὅταν ντυτο. δρεπάνι.
μεάναι

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ἄλλα μέσα. θερίζονται. με... ὅταν ντυτο. δρεπάνι.
μεάναι. ταῖς δερματρίαιαις. θερίζονται. με... ὅταν ντυτο. δρεπάνι.

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).....

τριφυλλία ἢ ἄλλα χόρτα
διὰ τροφήν τῶν ζώων. με... ὅταν ντυτο. δρεπάνι.
μεάναι. ταῖς δερματρίαιαις. θερίζονται. με... ὅταν ντυτο. δρεπάνι.

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὀμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

Ἡ λεπίς εἶναι ὀδοντωτή.

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

Ὁ σιδηρεὺς σκελετὸς
δεν ἔχει ὀνομασίαν.

Σύγχρονη
χειρολαβή
ἢ χερί

- μένουν) εἰς τὸ χωρ
έγοντο (ἢ πῶς λέ
τοῦτο λέγειται.
τὸς ἄλλα πρόσωπα
ν ἀπ' αὐτοῦς τὸ
α) τῶν σπουδαίων κ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΕΝ ΔΕΧΟΝ... ΔΟΧΝΩΝ

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεiriές) ἐπὶ τοῦ ἑδάφους.
Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πίσῃμα
τῆς χειρός) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφα-
λαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ δια-
σταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) . Ταί. χερσὲ βασι. ταυδοθ-
ταῦν του... εἰς τοῦ... εἰς τὰς... ἀνα... ἐξ (6)... εἰς τοῦ... μέρους
ἀμφι... φ... τοῦ... ἀπὸ τοῦ...
Αἱ κεφαλαιὶ τῶν σταχέων... διασταυρῶνται...

ἀγκαλιές. Παι. Έφ. <6>, μαρτ. χερσ. βοχ.
 μέχονται. εναι. γ.β. μαρτ.

γ. Οἱ θερισταί.

- δι' αὐτῶν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν... Ἀ.δ.ο. ἄρ. τοῦ
 δι' αὐτῶν... ὁ δὲ ἀποκατάστασιν, ἀπὸ τοῦ
 ἔργου...

- καὶ χρησιμεύουσιν ὡς ἐργατεῖα. Δερματοῖς, ... ἐξ ὧν
πλάσονται, καὶ τοῖς ἐσθρυσμένοι. Μερομαρματοῖς ἐν
εἶδος. μετὰ παραχρῆς. γαργαλῶν. Πλασμοῖς.
τοῖς ἐσθρυσμένοι. 10. οὐ. οὐ γὰρ. ἢ. 13. πρὸς. μερο-
μαρματοῖς.

- [illegible]

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; . . .

προσάγει ἐν ἑσπέρῃ καὶ μὴνα... δὲν ἀρχίζαν τὸν
δεξιόθεν πτόνον τῆς Κυριακῆς.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά.

... Έχεις μά... με το... δια... τραγούδια δέ...
... έπιν... τραγουδούσαν, μά... τραγουδούσαν...

...γραφήναι αὐτὴν εὐαχρίως καὶ τοῦτο κατὰ τὸ ὅσον
ἐναρξάντων ἐπὶ τοῦ γραβίου ἀριθμοῦ
Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν,

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι

ἐπίμον· ἡ δὲ ἰσχυρὰ τοῦ σώματος καὶ τῆς
σταχυραΐς καὶ τῆς ἀφροδισίας πύραυς. Δερὶ δὲ
μὲν σταχυαί· Μύλαι· ἀφροδισίας· ἡ δὲ πύραυς· ὅταν
αἰσθῇ μετ' ἐκείνης· σταχὶ δὲ αἰσθῇ· ὅταν δὲ αἰσθῇ
τὰ δερὶ δὲ καὶ τὸν ἐκείνης χρόνον· τὸ βράδυ· ἡ νύκτωρ
φύσιν· καὶ δερὶ σταχὶ μετ' αὐτῆς· καὶ μετ' αὐτῆς· ἀφροδισίας

[illegible]

αὐτὸν μετ' ἡμῶν. καὶ ἔλαβον. ἐν αὐτῷ. ὅτι. ὁ ἀφ' ἡμῶν
καὶ ἀπεσταλμένος. καὶ τὸν ἐκείνου χρόνον. Τὸ βράδι. ἡ νομισματικὴ
βοήθεια. καὶ ἀπεσταλμένος. μετ' αὐτοῦ. καὶ μετ' αὐτοῦ. ἀποδερ.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον; .. Τὸ δέμα· τὸ αἶμα

και υπερτα. αμεις και αυτη υπερτα... Μονα
το. και ο. αγνας (αγιαν). Α. Ε. το... 10... 15
υπερτα. σταν. Ε. το... και... 10... 15...

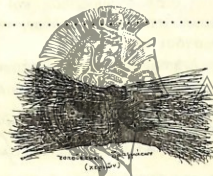
πο. σάνο. αἶμα. (αἷνον.)... ἀ. δε. πο... το. τ. 5
κέρως... σάν. ἔρω... δια. να... ζυγανδρ....

μικροί... σάν... ήρω... δια... να... ζυγαν... ..

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ο. Ἰ. Δ. α. . . ὁ . . . δερματῆς . . . ἀσκητὴς . . . τοῦ . . . δεματιῶν . . .
 (10-15 μαθηματικὰ ἀπὸ εἰκαστῆ) καὶ . . . παροδοῦν . . .
 ἐπὶ τῷ τῷ . . . γερμαῖα . . . ἔλθω . . . ἔφραγξω . . . δὲ . . . εἰς . . .
 ἔσφραγξω . . . τοῦ . . . δεματιῶν . . . καὶ . . . τοῦ . . . δὲ . . . καὶ . . . τοῦ . . .
 Σελήνη . . . μένος . . . ἀνδρῶν . . . ἔδεναν . . . καὶ . . .
 . . . δὲ . . .

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Τ. . . ἀνδρῶν . . . εἰς . . . τὴν . . . ἰδίαν . . . θέσιν . . . καὶ . . .
 ἔφραγξω . . . δὲ . . . ἐν . . . μέρος . . . δὲ . . . ἀνδρῶν . . . δὲ . . .
 καὶ βαρύνεται . . . καὶ . . . ἀνδρῶν . . . καὶ . . . ἀνδρῶν . . . καὶ . . .
 ἀνδρῶν . . . ἀνδρῶν . . . ἀνδρῶν . . . ἀνδρῶν . . . ἀνδρῶν . . .

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; αὐτὸ τοῦ 1930

2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν, ἢ
φωτογραφίαν. . . Η. ε. φαμε γη. πῶς. γεμεν. γη. ε. γ. η. ε. ε. ο.
μ. ε. ο. φ. ε. η. ο. ε. γ. ε. η. ο. μ. ε. . . μ. ε. . . τ. η. . . ε. ο. ε. ο. ο.

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

[illegible]

2) Πότε θερίζετο ο σάνος και με ποιον εργαλείον (δρέπανον, κόσ- Τον καίιο
σαν κ.ά.). . . *με... δρέπανον... ξιφιδάρι*

(Παραθέστε και σχεδιάσματα ή φωτογραφίας). *Εύρη. φα. Ψαλ-
αφίν. στα. .. άδιστα. 10-15 ημερες στα. ημερ. αλάνια ψυρανθι.
Μισαί. τάρ. 2 άνοι. ν. μαί. τόν. αλάνια ψυρανθι. στα. άχυρ. ν. ν.*

3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) . Τελικά... πού ε'βαναι... με.....

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἄλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἣ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. *Τὴν. ιδίαν*

ἡμεῖς... πάλι... δευτέρου... οἱ πλοῦντες... καὶ μετὰ
 καὶ μετὰ... ἀφ' ὧν... εἰς... καὶ ἀφ' ὧν...
 ὁ δευτέρου... Σὺ... καὶ... φέρων...
 4 ἀφ' ὧν... Σὺ... φέρων... φέρων

- 2) Πώς καλείται ο χώρος όπου τοποθετούνται τα πρὸς ἀλλωνισμόν
δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμνωστάσι, θεμωνιά,
θεμωνιάστρα, κλπ. Πώς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν;
Υπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; *Τὰς εἰρημ. 7:10*

το ποδοσφαιρικό... στο βιβλίο το οποίο διέφυγε... στην Ελλάδα.

- 3) Μήτρχεν ανέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμὸν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον, ᾠῶρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι ; *Φιλ. το. ν. ἀλωνισμὸν*

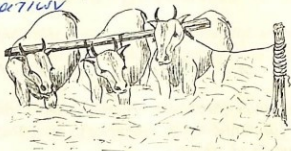
εἰς ὁμοιοπαθειῶν. ἀσθεν. ἀνέκαστον. ἐξῆς
 γυμνασίου.....

- 4) Ποῦ κατασκευάζεται (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; *Τὸ αὐλῶνιον... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὸ χωρίον*

в. Пожар., 62. 4. и 5. бумага.....

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

Τὸ σερῶσ. μο. τ. ἀμφι. αὐ. ἀρχ. β. αἰ. ο. τὰ μνηστῶν αὐτῶν.
 Ἀσπιν. οὐσιν. καὶ. δερμάτια. ἀμυγ. αὐ. Σπιν. κωδ. β. κ. αὐ. αὐ.
 καὶ δερμάτια. ἑσπιν. καὶ. γ. αὐ. αὐ. αὐ. αὐ. αὐ. αὐ. αὐ. αὐ. αὐ. αὐ.
 ἀσπιν. οὐσιν. δερμάτιων

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Άλγώνισμα πρὸς ἀχυροποίησην τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένῳ ζῶνι (βοῶν, ἵππων κλπ.).

Πολλαχού τοποθετείται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλ-
γυρίου ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς,
στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἐρχονται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

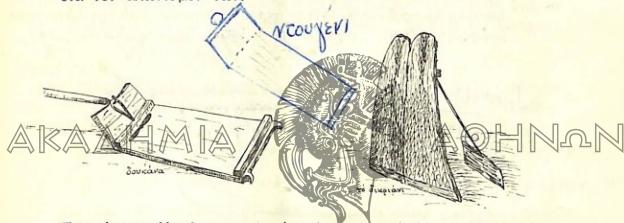
Όταν η δύση και η ανατολή βρίσκονται στην ίδια γραμμή...

κωδικοποίηση. 27, 2). Έβαλαν στην μέση τ' αγγισιό από τα

οδοιού εδύνατο σφαιρί και συνήθως αίσθητ. εδύνατο αφοροί, και ημερο
ποιό βαρύνει τα οδοιού γινάτο. βαρύνει και το οδοιού. αφοίρετο
μηνιαία για να γράβον και σταχτα

β) Πῶς ζευνονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ., διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἄλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἄλωνό-
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειές,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἄλωνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἄλωνιοῦ. Τὰ ἄλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
 λαιμὸν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἄλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχιδίων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχυῶν διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

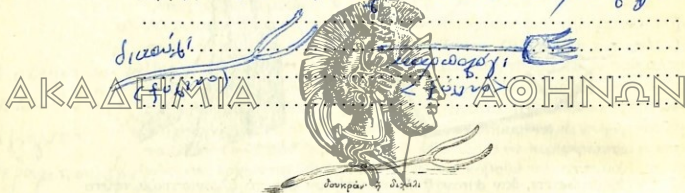
Σημειώσατε, ἔάν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι,
βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθέσεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
κά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνι-
στικὸν μηχάνημα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὁσπρία (κουρκιά,
ρεβίθια κ.ά.) ἤλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνομένων καὶ
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχυῶν τούτων; Ὁρα. καὶ. Δημητριακά
(ἀρχίν. μανιμά, ρεβίθια), τ' ἄλων. γιν. μέχρι.. τοῦ. 1940 με
ν. ταυ. εν. ι. Δουκαδύ. γουφόν... εὐδημιαικῶς βασιλ. ε. σὲ ἐν τεμά-
χιον, ὑπομνηστένη. εἰς τὴν. καὶ. τὴν. γαυγαίαν. δια. κορυφῶν
διδερῶν.. φρεσί. δυν. Τὰ κατασκευάζαν. μόνο. λ. παντ. οἱ γεωργοί.
Τό. ἔργον. καὶ. μονό. ἄμαζο ἢ. μαχαίρ. αἰγῶ. τοῦ. ἔβαλαν. τὴ. μιμαριά
τά. γέμια ἢ. ὀχοινιά. τὰ. τραβηχτό με τίς ἀρσενίδας ἢ. τὰ. ὀχοινιά.
Ἐν. εὐτυχία. γαυγεμῶν. τῶν. περίω. τοῦ. νταρνεϊῶ. στῶν.
γαυγο. τῶν. τραβηχτῶ.

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; *Ο. ἀμνηστίας*

*ἀρχή. εἰ. ἀρχὴ. πρῶτῃ. ἑδρεύει. δ. εἰ. ναί. τελευτῶν. αὐτὸν
μερὸν... Διὰ... πρῶτῃ... γινώσκων... μετὰ... τοῦ... μετὰ...
διὰ... ναί. ἐπὶ... σὺν... ναί. γαί. οὐ...
ντοῦ... γινώσκων... (οὐ... ἐργάζεσθαι... ναί... σὺν... ναί...
ντοῦ... γινώσκων... (οὐ... ἐργάζεσθαι... ναί... σὺν... ναί...)*

*αὐτοῦ... μετὰ... 3... 4... 5... αὐτοῦ... γινώσκων... οὐ...
ἀμνηστίας... 300 - 400... 300 - 400... 300 - 400...*

12) Ποῖα ἀλλὰ ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): *Τ. οὐ... δικούλι... καὶ... τοῦ... κατωτέρω...*

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ; *3... 4... 5... μετὰ... δικούλι... οὐ... ἐργάζεσθαι... ἐρίων... τοῦ... αὐτοῦ... στάχυν... οὐ... αὐτοῦ...*

*οὐ... ἐργάζεσθαι... ἐρίων... τοῦ... αὐτοῦ... στάχυν... οὐ... αὐτοῦ...
οὐ... ἐργάζεσθαι... ἐρίων... τοῦ... αὐτοῦ... στάχυν... οὐ... αὐτοῦ...*

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

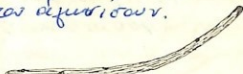
*Ἦτο... ἐν... χρήσει... αὐ... εἰδική... βούκιντρα... μετὰ...
ταῦ... ὀρθῶ... μετὰ...*

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο, (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.). *ἐχ. λ. ν. π. α. ... εἰς τὸ αὐλὸν αὐτῶν ...*

μάναν.. θανά. το. ἀρίστο. σι. παρ. λ. φαν. ἡ θύραν. να φ. κ. α. ζαν φ. α. ρ. ι. μέχρις ὅταν ἀμυγίσουν.

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνισμα μικροῦ αὐροῦ δημητριακῶν...

κόπανος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

τὰ Διόσκουρα

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; ... *ἐχ. λ. ν. π. α. ... μάναν.. αὐτῶν.. τα. ... προέκιναν αὐτῶν.. ο. ἰ. α. φ. κ. α. εἰς αὐτῶν.. ... θ. ἐν.. εἰχ. α. ν.. ἰ. δ. αὐτῶν.. .. ο. κ. α. φ. κ. α. ι. α. ...*

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

*ἡ καὶ ποδὲς (ἐσθλαίει) ... ἡ δὲ καὶ ἀνέμωσιν καὶ δριμύτι μετὰ
στάχυοι ... τὰ πάλαι καὶ ἔτι αὐτὴν ἔχοντες ... εἰς τὸν
χωρὶς τοῦ καρποῦ ... αὐτοῦ ... τῶν στάχυν ... Τὴν κακομίαν
τὴν ἀνέμωσιν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ...*

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, σιγῶν
ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν
συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; *ὁ δὲ σιγῶν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ...*

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.

Ποῖος τὴν ἐπισημειώθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) *ὁ δὲ σιγῶν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ...*

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυνες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

ὁ δὲ σιγῶν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ... ἡ δὲ ἀνέμωσιν ...

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται ἱ ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. *τὸ ζεύμα. εἶχε*

οὐχὶμα. ἐπὶ μορμυρ. ἑωσὶν. στο. σαρφ. ἐχαρμόσεται...

σκαρφ. με. τὸ. σαρφ. σαρφ. με. ἔχρησαν. σαρφ. ἐχρησάμεθα.

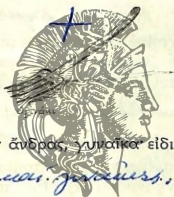
*καρφίνας. τὰ. καρφιστάζον. στο. ζεύμα. καὶ. ἐπὶ-
ρεσας. κ.σ. θυσιῶν. ἀνέμιοι...*

2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο. *ἀπ. τὰ. σαρφ. σαρφ.*

... θιν. ὅταν. ἐπὶ θιν. τὰ. σαρφ. σαρφ.

... οὐχὶμα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνέμιζει)· ἄνδρας, γυναικᾶ· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

ἀ. ἰχνοσκαρφ. σαρφ. καὶ. γυναικῶν. ... ὅ. γ. ... ἐπὶ ἀμοιβῇ.

4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἶς τινας τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλῶ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

τὰ. χονδρὰ. τεμάχια. τῶν. σταχύων. χονδρὰ. ... σαρφ. σαρφ.

οἱ. γυναικῶν. με. τ. ... ἐπὶ σαρφ. σαρφ. καὶ. τὰ. χονδρὰ.

καὶ. ... χονδρὰ. αἶδα. τὰ. σαρφ. σαρφ. ...

με. τὰ. χονδρὰ. αἶδα. τὰ. σαρφ. σαρφ. ...

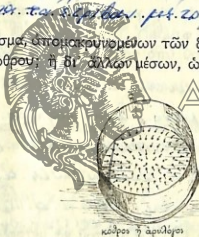
5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλῶ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾶται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Edw. Lev. givaran. d'erep. ag. w. v. agra.

[illegible]

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

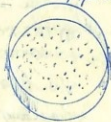
ΑΘΗΝΑΝ

κόκκινο παλιό δέρματινο

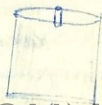
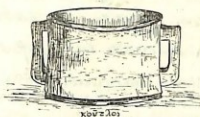
κρίσις ἡ ἀποκρίσις

δρυσίν,

— 27 —

Πρίν από το 1940 κ. Δημήτριος Σματιλής, οδοντίατρος, υπ. Σουλίου, Σ. Α. Γεν. Γ.

- α) τὸ παπαδιάτικο,
β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
γ) τὸ γυφτιάτικο,
δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημοτριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

Στ' ἀγνὴν... ἀφελικόντων... μένον... ἐδρυσιν αὐτῶν...
Μέτ' αὐτῶν... μετράται... αὐτῶν... Στρατὶς...
εἰς τὴν... μετ' αὐτῶν... μετ' αὐτῶν... μετ' αὐτῶν...

- 3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περιήπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) *δ. παραδοσιακὴν ἀποθήκευσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ*

[illegible]

- 29 —

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Τὸ ἀγχορ. ἀποδημιεύεται. σταχ. ἀγχορῶν
 δίχα στα βωίτη. Τὸ κελαιόωσαν. μετ' ἀγχορῶν (μετ' ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν)
 καὶ ὁδὸς τὸ ἀποδημιεύεται (μετ' ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν) καὶ ἀγχορῶν

5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεταί) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Γίνονται. σταχ. ἀγχορῶν. ἐξ. ὅσων. οὐ βωδὸς. ἢ. σταχ. ἀγχορῶν. ...
 Ἐξ. ὅσων. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...
 σιρμαίτιναι. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχυῶν,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Κατασκευάζεται. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...
 σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...
 Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ^{γὰρ σταχυῶν} ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ^{γὰρ σταχυῶν} ^{ποῦ φυλάσσεται} ...
 σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...

Α'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 'Ιουνίου (Κληδόνου), 'Αποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ 'Ιούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Τὴν ἡμέραν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...
 σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...
 σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; ...

Σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...
 σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...
 σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. σταχ. ἀγχορῶν. ...

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Εὐαὶ... αἶμα... φύλα... εἰν... μωὶν...
... πῖ... αἶμα... αἶμα...

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

Δεν... ἐκαίοντο... αἶμα... μαῖα... ὁμοίωμα...
... μαῖα...

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

Τὰ... αἶμα... αἶμα... αἶμα... αἶμα...
... αἶμα... αἶμα... αἶμα... αἶμα...
... αἶμα... αἶμα... αἶμα... αἶμα...
... αἶμα... αἶμα... αἶμα... αἶμα...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Αριθ. { Πρωτ. 213
Διεκ.

Π Ρ Ο Σ

Τήν 'Ακαδημίαν 'Αθηνῶν
Κέντρον 'Ερευνῆς τῆς 'Ελληνικῆς
Λαογραφίας
'Αναγνωστοπούλου 14

Εἰς 'Αθήνας

'Υποβολή λαογραφικῆς ἐργασίας

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 4259/13-10-
1970 Διαταγῆς τοῦ κ. 'Επιθεωρητοῦ τῶν Δη-
μοτικῶν Σχολείων Περιφέρειας 'Αττικῆς,
λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω 'Υμῖν, συνημέ-
νως, τὸ ἐκποστικὸν ἡμῶν ἐρωτηματολόγιον διὰ
γεωργικῆς ἐργασίας κ.λπ. σχεδόντως συμπλη-
ρωμένον, ὅς καὶ λεπτομερῆ περιγραφὴν μετὰ
στωματοῦ τῶν τοῦ γεωργικοῦ βίου, τῶν γεωργι-
κῶν ἐργασιῶν καὶ κατ' ἔθιμον πυρᾶς, τῆς πώ-
λεως τῶν Μεγάρων, καὶ νὰ παρακαλέσω διὰ τὰ
καθ' 'Υμᾶς.

Εὐπειθέστατος

'Ο Δ/ντῆς τοῦ Σχολείου

Αν. Πέτρος

ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ ΠΕΤΡΟΣ

Κοινοποιήσεις Υ.Τ.Α.

'Επιθεωρητὴν Δημοτ. Σχολείων
Περιφ. 'Αττικῆς - 'Αθήνας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Γεωργικός βίος

Γεωργικά έργαλεία καί

Κατ'έθιμον πυραί.

Υπό Π. Ε. 'Ανανιάδου, διδασκάλου

Δυτικά τῶν Ἀθηνῶν θέ ἀπόστασι 42 χλμ. καί σέ μιᾷ εὐφορῇ πεδιδάδα βρίσκεται ἡ ἀρχαία καί ἱστορική πόλις τῶν Μεγάρων, κτισμένη ἀμφιθεατρικά πάνω σέ δυό γραφικούς λόφους.

Εἶναι σπουδαῖο γεωργικό κέντρο, μέ μεγάλες ἐκτάσεις ἀπό ἀμπέλια, ἐλαιῶνες, ὀπωρῶνες καί λαχανοκήπους.

Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται ἀνέκαθεν κυρίως στήν γεωργία, ἀμπελοργία, ἐλαιοκομία καί λίγο στήν κτηνοτροφία. Ἀπό τό 1940 ἔχουν ἐπιδοθῇ μέ ἐπιστημονικό τρόπο στήν κτηνοτροφία. Σήμερα τά Μέγαρα θεωροῦνται ὡς ἡ πρώτη κτηνοτροφική πόλις τῆς Ἑλλάδος. Ὄχι μόνον, ἀλλ' οἱ βιοτέχνες ἀσχολοῦνται συγχρόνως εἰς τήν γεωργία ἢ τήν κτηνοτροφία.

Σπέρνουν δημητριακά, καλλιεργοῦν ἀμπέλια καί ἐλαιῶνες.

Τά ἀγροκτήματα ἀνήκουν σέ φυσικά πρόσωπα, δηλαδή στούς χωρικούς. Ἀρκετά κτήματα, στή Νοτία περιοχή, μέχρι τό 1925 ἦταν ἰδιοκτησία τῆς Μονῆς Φανερωμένης, τά ὅποια ἐβγαίναν σέ δημοπρασία καί τά νοίκιαζαν ἕνας, δυό ἢ καί τρεῖς μαζί ἐνοικιαστές Μεγαρίτες, οἱ ὅποιοι τά ἐπνοικίαζαν γιά ἕνα χρόνο στούς γεωργούς μέ γιδμορο (ἐνοίκιο) 10-15 ὀνάδες καρπό τό στρέμμα. Πολλές φορές οἱ γεωργοί γίνονταν κολλῆγοι (συνεταῖροι) γιά νά νοικιάσουν περισσότερα χωράφια. Τά δεντρά (ἐλαιόδενδρα) ὅμως πού ἦταν στά νοικιασμένα ἀγροκτήματα τά ἐμμεταλλεύονταν τό Μοναστήρι. Πλήρωνε ἐργάτες μέ ποσοστά 15 ἔως 20% καί μάζευαν τί ἐλήες. Τό λιομάζωμα (ἐλαιομάζωμα) διαρκοῦσε, πολλές φορές μέχρι τήν Ἀνοιξη.

Τό 1925, τά κτήματα αὐτά ἀπαλλοτριώθηκαν καί δόθηκαν στούς ἀντίμονες Μεγαρίτες καί στούς λίγους πρόσφυγες ἀπό τή Μ. Ἀσία πού

ἐγκαταστήθηκαν στό συνοικισμό Μελί-Μεγάρων.

Ἡ ὀλόκληρη σχεδόν ἡ περιοχή τῶν Μεγάρων εἶναι κατάφυτη ἀπό ἐλαιόδενδρα καί ~~απὸ~~ καλλιεργεῖται συγχρόνως ἀπὸ δημητριακά.

Ἡ ἔκτασις τῶν ἀγροτεμαχίων ἀρχίζει ἀπὸ δυὸ ὀργιές καί φθάνει τὰ ὀκτώ καί δεκαπέντε στρέμματα. Μιά ὀργιά εἶναι 75 τετραγωνικά μέτρα.

Ἐνα στρέμμα εἶναι 1.200 τετ.μέτρα.

Ὁ πατέρας ὅταν παντρεύῃ τὸ παιδί του τοῦ δίνει ἀμπέλι, δεντρά, χωράφια, σπίτι ἢ οἰκόπεδο, ἀκόμη καί μετροπτά (χρήματα). Ἐλάχιστοι κρατοῦν τὴν περιουσία τους συγκεντρωμένη καί τὴν μοιράζουν οἱ κληρονόμοι μετὰ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα.

Τὸ ἀμμοαργυλῶδες ἔδαφος τῆς περιοχῆς, ὁμαλὸ μὲ λίγες ἐξαιρέσεις, εἶναι κατάλληλο γιὰ τὴν καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν, τῆς ἐλιάς, τῆς φυσιτικῆς καί τοῦ ἀμπελιοῦ. Ὡς ἡ ἀγροτική περιοχή χρησιμοποιεῖται γιὰ σπορά καί γιὰ βοσκὴ ~~ἐνταῦθα~~ κατ' ἔτος.

Ἀπὸ τὰ πολλὰ χωρία εἶναι χωρισμένη σὲ δύο: στὴ Βόρεια περιοχή μετ' ἑτὶς τοποθεσίαις: Ἀκρες, Νερίτζιλαίνα, Λουτρό, Καμάρα, Ἀρπινές, Γιώργη τοῦ Βασίλη, Κολάτα, Ἀγία Ἐλισαβέτα, Κοκκινωγή, Καβαλάρης καί στὴ Νότια, μετ' ἑτὶς τοποθεσίαις: Πυλός, Βορέα, Φραγκονέρι, Ἀπόνησος, Βασιλικό, Καρδατᾶ, Βλυχάδα, Κουμίντρι.

Μέχρι τὸ 1935 οἱ περισσότερες οἰκογένειαι ὥρωναν μὲ τὰ βόδια τὰ ὅποια ἔζησαν σὲ ξύλινο ἀλέτρι.

Ἀποῦ τελείωναν τὰ ὀργάματα, μετὰ τὸ Πάσχα, ὅλα τὰ βόδια τοῦ χωριοῦ, 300 ἕως 400 περίπου, τὰ μάζευε ὁ Βούκολος (βοσκός) καί τὰ πήγαινε στὴν Κωπαῖδα τῶν Θηβῶν γιὰ βοσκὴ. Ἀρχές Ὀκτωβρίου, τ' Ἀγροθεοῦ ('Αγίου Ἱεροθεοῦ) τὰ ἔφερνε πάλι στὰ Μέγαρα γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν γιὰ σπορά. Γιὰ τὸ κάθε ζῶο, ὁ βούκολος, πληρώνονταν εἴκοσι δραχμὲς γιὰ ὅλο τὸ ἔξαμνο (ξεκοπή).

Τὴν ἡμέρα πού ἐπέστρεφαν τὰ βόδια ἀπὸ τὴ θήβα εἶχαν τὴν ἐξῆς συνήθεια: Κολλοῦσαν τρεῖς βουληθιές (κοπριές φρέσκα) τῶν βοδιῶν στόν τοῖχο καί τοποθετοῦσαν σ' αὐτές σπόρους ἀπὸ σιτάρι, οἱ ὅποιοι φύτρωναν

καί μεγάλωναν μέ τήν ύγρασία τῆς βουληθέας,μέχρι 10 ἑκατοστά.
 "Αν φύτρωναν ὅλοι οἱ σπόροι μέ κέφι,ἔλεγαν ὅτι ἡ χρονιά θά ἦταν
 εὐτυχισμένη. Ἡ συνθήθεια αὐτή σταμάτησε τό 1935 περίπου.

Ἐκτός ἀπό τά βόδια ,στό σπίτι εἶχαν καί ἀγελάδες,πρόβατα ἡ
 κατσίκες γιά γάλα. Τίς ἀγελάδες τίς μάζευε ἄλλος Βούκολος,μέ μία
 δραχμή τό μῆνα τήν κάθε μία,καί τίς βοσκοῦσε στήν περιοχή τῶν Μεγά-
 ρων.

Σήμερα καμιιά οἰκογένεια δέν ἔχει βόδια ἡ ἀγελάδες. Διατηροῦν
 μερικοί μία ἡ δύο γίδες ἡ 5-6 πρόβατα γιά γάλα. Ὑπάρχουν καί ἐλά-
 χιστοι κτηνοτρόφοι μέ γίδια καί πρόβατα πού λέγονται τσοπαναραῖοι
 ἡ βοσκοί ἡ βλάχοι. Ἔχουν τά μαντριά τους(τίς στάνες) στό βουνό.
 Στόν κάμπο ἀπαγορεύεται νά βόσκουν οἱ γίδες.

Ὑπάρχουν ἐπίσης καί ἐλάχιστα βουστάσια καί χοιροστάσια.

Κατά τήν καλλιέργεια τῶν κτημάτων,ιδίως κατά τήν ἐποχὴν τοῦ
 θερισμοῦ, τοῦ ἀλωνισμοῦ, τοῦ τρυγητοῦ καί κατά τό λιομάζωμα, ἔχουν
 τήν συνθήθεια νά πηγαίνουν θάνεινά στίς ἐργασίες,δηλαδή νά βοηθάη
 ὁ ἕνας τόν ἄλλο. Οἱ ἐργάτες πού χρησιμοποιοῦσαν ἐλάχιστοι,ἦταν
 Μεγαρῖτες καί πληρώνονταν 10-15 ὀκάδες καρπό τήν ἡμέρα,μετά παροχῆς
 φαγητοῦ. Πληρώνονταν καί μέ χρήματα. Οἱ γέροι θυμοῦνται 2,5 δραχ-
 μές ἡμερομίσθιο πρό τοῦ 1920.

Ἀπό τό 1960 ἔρχονται ἐργάτες καί ἐργάτριες ἀπό τή Θεσσαλία
 γιά τόν τρυγητό,γιά τό λιομάζωμα καί γιά τήν καλλιέργεια τῶν ἀμπε-
 λιῶν.

Δοῦλοι στά Μέγαρο δέν ὑπῆρχαν ποτέ.Μέχρι τό 1945,περί τάς 15 πλου-
 σιδόσιπα χρησιμοποιοῦσαν κοπέλια (ὑπηρετές).

Οἱ νέοι τῶν Μεγάρων,μέχρι τό 1940,μόλις τελείωνε ὁ θερισμός,πήγαι-
 ναν στή θήβα ὡς θεριστάδες.Μαζί μ'αὐτούς πήγαιναν καί μερικοί πολὺ
 φτωχοὶ σταχολόγοι,γιά νά μαζέψουν δηλαδή στάχυα πίσω ἀπό τοὺς θε-
 ριστάδες.

Τά χωράφια,πρίνἀρχίσουν νά χρησιμοποιοῦν λιπάσματα,δέν τά λίπαιναν
 καθόλου. Μέ τήν κοπριά τῶν ζῶων τους προτιμοῦσαν νά λιπάνουν τ'ἀμπέ-
 ./.

λια. 'Από τό 1910 γίνεται χρήσις χημικῶν λιπασμάτων.

Τόπος συλλογῆς : Μ Ε Γ Α Ρ Α

Πληροφορηταί :

1.- Παναγιώτης Α. Στεντούμης, γεωργός, ἐτῶν 77, Γ' Σχολαρχίου.

2.- 'Ιωάννης Σπηλ. Πρῦσμος, γεωργός, ἐτῶν 90, Α' Ἑλληνικοῦ

3.- Εὐγενία Ηο. Κούρσου, τό γένος Παναγῇ Κορώση, ἐτῶν 75, ἀγράμματος.

Σ Υ Λ Λ Ο Γ Ε Υ Σ : Πέτρος 'Ανανιάδης τοῦ Εὐστρατίου, Διδάσκαλος.

'Η συλλογή ἐγένετο ἀπό τῆς 15 'Οκτωβρίου μέχρι 10 Νοεμβρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τ Ο Ο Ρ Γ Ω Μ Α

Τέλος Φεβρουαρίου μέ ἀρχές Μαρτίου βγαίνουν οἱ γεωργοί γιά νά ὀργώσουν τά χωράφια καί νά τά ἐτοιμάσουν γιά σπορά. Οἱ περισσότεροι, μέχρι τό 1935, ὥγωναν μέ τά βόδια τά ὅποια ἔζευαν σέ ξύλινο ἀλέτρι πού τό ἔλεγαν σουγλί ἐπειδὴ ἦταν μυτερό.

'Από τό 1913 χρησιμοποιεῖται καί τό σιδερένιο ἀλέτρι. Σήμερα κανεῖς δέν χρησιμοποιεῖ ξύλινο ἀλέτρι μέ βόδια. 'Οργώνουν μέ τρακτέρ, μέ σιδερένια ἄροτρα πού τά σύρουν ἄλογα ἢ μουλάρια, θερίζουν μόνοι τους καί ἀλωνίζουν μέ ἀλωνιστικές ἢ θεριζοαλωνιστικές μηχανές.

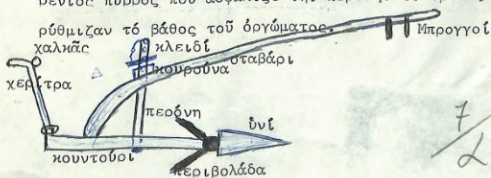
Τ Ο Ξ Υ Λ Ι Ν Ο Α Λ Ε Τ Ρ Ι

Τοῦτο τό κατασκευάζαν μόνοι τους οἱ γεωργοί. Μόνον τό ὑνί ἔφτιαχνε ὁ γύφτος (σιδηρουργός), καί ἦταν τό ἴδιο γιά ὅλα τά χωράφια.

'Αποτελεῖτο ἀπό τά ἑξῆς μέρη: Τό Κουντούρι. Τοῦτο ἦταν ἓνα ξύλο ἕως ἓνα μέτρο, ὀρθογώνιο παραλληλεπίπεδο. Τό μπροστινό του μέρος ἦταν σχεδόν μυτερό ὅπου σφήωνε τό ὑ ν ῑ. Στήν ἄλλη του ἄκρη καί στό /.

ἐπάνω μέρος εἶχε μιά προεξοχή ὅπου θελήκωνε ἡ χ ε ρ ι τ ρ α, ἡ ὁποία ἀσφαλίζονταν μὲ μιά ἢ δυό κουλοῦρες, δηλαδή σιδερένιους κρίκους. Ἡ χερίτρα ἦταν ἕνα ξύλο μέχρι ἕνα μέτρο, στὸ ἐπάνω μέρος, κοντὰ στὸ χερούλι εἶχε ἕνα σιδερένιο χαλῆα (κρίκο) ποὺ δένονταν τὰ π ι σ ὀ σ χ ο ι ν α (γκεμόσχοινα) . Ἀνάμεσα στὸ κουντούρι καὶ στὸ ὑνί σφηνωνε ἡ π ε ρ ι β ο λ ᾶ δ α δηλαδή δύο ξύλα σέ σχῆμα V, γιὰ νὰ παραμερίζουν τὸ χῶμα καὶ ν' ἀνοίγῃ ἡ αὐλακιά. Στὸ κουντούρι, κοντὰ στὴ χερίτρα, ἦταν σφηνωμένο τὸ σ τ α β ᾶ ρ ι, δηλαδή μακρὸ ξύλο, στὴν ἀρχὴ λίγο καμπυλωτό, ποὺ κατέληγε ἴσιο μὲ δυό τρύπες ὅπου ἦταν σφηνωμένοι δυό μ π ρ ο γ γ ο ῖ, δηλαδή σιδερένιοι πύργοι.

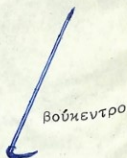
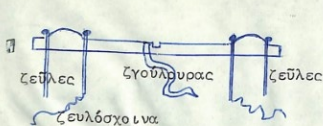
Πίσω ἀπὸ τὸ ὑνί καὶ τὴν περιβολάδα, ἦταν ἡ π ε ρ ὀ ν η, δηλαδή ἕνα σίδερο μήκους 0,60 μ. περίπου, σέ σχῆμα περαλληλεπίπεδο. Στὸ ἕνα ἄκρο της εἶχε τρύπες 5-6 καὶ στὸ ἄλλο κεφάλι (ἦταν πεπλατυσμένο). Συνέδεε τὸ κουντούρι μὲ τὸ σταβάρι περνώντας ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ κουντουριοῦ. Στὸ ἐπάνω μέρος της καὶ πάνω στὸ σταβάρι ἔμπαινε ἡ κ ε ρ ο ῦ ν α, δηλαδή πλατὺ σανιδάκι ποὺ ἐφάμοζε μὲν στὸ σταβάρι. Πάνω ἀπὸ τὴν κουρούνα τοποθετοῦνταν τὸ π α ν ο κ ο ῦ ρ ο υ ν ο. Τοῦτο ἦταν μικρὸ σίδερο σέ σχῆμα V, γιὰ μεγαλύτερη ἀσφάλεια. Πάνω σ' αὐτό, σέ μιά τρύπα τῆς περόνης ἔμπαινε τὸ κ λ ε ι δ ῖ, δηλαδή σιδερένιος πύργος ποὺ ἀσφάλιζε τὴν περόνη. Οἱ τρύπες τῆς περόνης

Στὴ φωτογραφία εἰκονίζεται
τὸ ξύλινο ἄλετρι ἀπὸ εὐρεθέντα
καὶ συναρμολογηθέντα τεμάρια

Ο ΖΥΓΟΣ

Ήταν ένα ὀρθογώνιο ξύλο μέχρι δύο μέτρα καί στίς ἄκρες εἶχε θέσεις γιά τόν τράχηλο τῶν βοδιῶν. Εἶχε τίς ξύλινες ζεῦλες καί τὰ ζευλόσχοινα. Στή μέση τοῦ ζυγοῦ δένονταν μέ τόν ζυοῦλοῦρα (λουρί μεγάλο ἀπό δέρμα) ὁ γότης, δηλαδή ἑλλειψοειδές σίδερο μήκους μέχρι 0,20 μ. Μέσα στό γότη ζέμπαινε ἡ ἄκρη ἀπό τό σταβάρη καί γάντζωναν οἱ μπρογγοί.

Τὸ ΥΝΙ

Ο ΖΥΓΟΣ

Πρωῖ - πρωῖ ὁ γεωργός φόρτωνε στό κάρρο τό ἀλέτρι, τό σκεπάρνι, πριόνι, τριβέλι, ξυλοφάϊ, μάτουκα, τσάπα, κασμά, τό προσφάϊ του, τή τσίτσα μέ τό κρασί (ξύλινο δοχεῖο) καί ξεκινοῦσε γιά τό χωράφι.

"Όταν ξοθάνε στο χωράφι, έξευε τά βόδια στο ζυγό, στερέωνε τό άλέτρι στο γότζη πού ήταν δεμένος στή μέση του ζυγού με τό ζοούλουρα. Στα κέρατα των βοδιών περνούσε τά πισόσχοινα τά οποια έδενε στον κρίκο της χεριτрас. "Έβαμε τό σταυρό του κι' άρχιζε τό όργωμα. ~~Ξεβ~~ Με τό ένα χέρι κρατούσε τή χεριτρα του άρότρου με τά πισόσχοινα καί με τό άλλο τό βοúκεντρο, τό οποιο ήταν μακρύ ξύλο, σάν βέργα, μυτερό από τή μία άκρη για νά κεντά τά βόδια καί στήν άλλη άκρη είχε τήν ελάλη (γυριστό σίδερο) για νά ξύνει τά χόρτα καί τά χώματα από τό άλέτρι.

Τ Ο Σ Ι Δ Ε Ρ Ε Ν Ι Ο Α Λ Ε Τ Ρ Ι

Σήμερα στά Μέγαρα, εκτός από τά τρακτέρ, χρησιμοποιουñ για όργωμα καί τό σιδερένιο άλέτρι (άροτρο) πού τό σύρουν άλογα ή μουλάρια. Τό σιδερένιο άλέτρι έχει κι' από τό κουντούρι με τίς δυό χερίτρες τό ύνι με τό φερό ή τά φερά, τό σταβάρι με τό ήμισταυρο καί τό γάντζο.

Μονόφτερα άροτρα χρησιμοποιουñ στα επίπεδα χωράφια, ενώ δίφτερα στα έπικλινή. Δίφτερα άροτρα πλέον δεν χρησιμοποιουñται σήμερα.

Για νά ζέψη ό γεωργός τό άλογο ή τό μουλάρι στο άροτρο, βάζει πρώτα τή λιμαριά (λαιμαριά) σ' αυτό, δένει τή νίγκλα στή κοιλιά του ζώου, στή νίγκλα είναι δεμένα τά σχοινιά ή οι άλυσσίδες καί τό τραβηχτό. Γαντζώνει τίς άλυσσίδες στή λιμαριά καί τόν κρίκο του τραβηχτού στο γάντζο του άρότρου. 'Εν συνεχεία δένει από τήν καπιστράνα (καπίστρι) του ζώου τά πισόσχοινα πού τήν άλλη άκρη τους τήν δένει στή χεριτρα. Κάμνει τό σταυρό του κι' άρχίζει τό όργωμα. Κρατά με τό ένα χέρι ή καί με τά δύο τίς χεριτρες καί με τό άριστερό τή βίτσα (βέργα) ή οποια έχει στήν άκρη λουρί ή σχοινί. 'Η βίτσα λέγεται καί καμουτσίνι.

Στό άροτρο είναι γαντζωμένη καί ή ξύστρα δηλαδή ένα κομμάτι χοντρής λαμαρίνας για νά ξύνει τά χόρτα καί τό χώμα από τό άροτρο. "Όσοι όργώνουν με δυό ζώα, έχουν δυό τραβηχτά πού ένώνονται με τήν μπαλάντζα ή οποια γαντζώνεται στο άροτρο.

Τό μούλαρι, ή σκευή προσδέσεως
τό ἄροτρο καί ὁ γεωργός

Τό σιδερένιο ἄροτρο

1.- Χερίτρες	2.- Κουντούρι
3.- φτερό	4.- 'Υνί
5.- ἄταβारी	6.- 'Ημισταυρο
7.- Γάντζος	

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

Τό ὄργωμα καθὼς καί ἡ σπορά γίνεται ἀνέκαθεν σέ λωρίδες πού λέγονται σποριές καί οἱ σποριές μεταξύ τους χωρίζονται μέ αὐλακιά. Τό χωράφι ὀργώνεται μέ αὐλακίες κατ'εὐθεία γραμμὴ καί καθέτως. Ὅταν ὅμως τό λαχίδι (χωράφι μικρῆς ἐκτάσεως) εἶναι στενό, τότε τό ὄργωμα γίνεται λοξά. Κατά τή σπορά στά στενά λαχίδια, τό ὄργωμα γίνεται κατὰ μήκος τοῦ χωραφιοῦ γιά νά διασταυρώωνται οἱ αὐλακίες καί νά καλλιεργῆται καλύτερα. Μέχρι τό 1944, στά ἀνώμαλα ἐδάφη, στίς πλαγιές τῶν βουνῶν, ὅπου ἦταν ἀδύνατον νά χρησιμοποιηθῇ τό ἄροτρον, τό ὄργωμα καί ἡ σπορά γίνονταν μέ τή μάτουκα (σκαπάνη) ἢ τό τσάπι (τσάπα). Σήμερα κανεῖς δέν σπέρνει τέτοια ἐδάφη.

Γιά νά ἐτοιμασθῇ τό χωράφι γιά σπορά χρειάζεται δυό ὀργώματα. Τό πρῶτο γίνεται τό Φεβρουάριο μέ Μάρτιο καί τό δεύτερο πού λέγεται διβόλισμα, γίνεται τό Μάϊο μέ 'Ιούνιο.

"Όταν τό χωράφι κρατᾷ ὑγρασία καί εἶναι κατάλληλο γιά ὄργωμα ἢ γιά σπορά,λένε ὅτι ἔχει ρ ῶ γ ο ἢ ρ ῶ γ ω σ ε τό χωράφι.

Γιά ὅλα τά εἶδη καλλιεργείας(σίτου κριθῆς βρώμης,φυχανθῶν) γίνονται δύο ὀργώματα. Γιά τό φύτεμα τῶν κηπευτικῶν γίνεται ἕνα ὄργωμα τήν ἀνοιξη.

Γιά νά ξεκουρασθοῦν τά χωράφια τ'ἀφήνουν ἕνα χρόνο ἄσπαρτα, γιά ἀ ν ἄ π α υ μ α.

Οἱ περισσότεροι γεωργοί,μετά τό διβόλισμα, σβαρνίζουν τό χωράφι μέ ξύλινη σβάρνα γιά νά σπάσουν οἱ σβῶλοι καί γιά νά μή φύγη ἡ ὑγρασία. Τό σιδερένιο ἀλέτρι χρησιμοποιεῖται ἀπό τό 1913

Ξύλινες σβάρνες

1.Κασμάς ,2.Μάτουκα ,3.Τσαπί

Τόπος συλλογῆς : Μ Ε Γ Α Ρ Α

Πληροφορηταί :

- 1.- 'Ηρακλῆς Γ. Κοῦρσος,γεωργός,ἐτῶν 81, Δ' Δημοτικοῦ
- 2.- "Όρσα Παπαφράγκου τοῦ Παναγιώτου,ἄγαμος,ἐτῶν 77,ἀγράμματος
- 3.- Γεώργιος Σ. Πρῖσκος,γεωργός,ἐτῶν 88,ἀγράμματος

Συλλογεύς: Πέτρος 'Ανανιάδης τοῦ Εὐστρατίου,Διδ/λος

'Η Συλλογή ἐγένετο ἀπό 20 'Οκτωβρίου μέχρι 15 Νοεμβρίου 1970

Η Σ Π Ο Ρ Α

Τόν 'Οκτώβριο αρχίζει ή σπορά. 'Ο σπόρος, όταν άλώνιζαν μέ τά ζῶα, μέχρι τό 1935, διαλέγονταν στ' άλώνι, ή μετά τό άλώνισμα στό σπίτι μέ τό κόσκινο τοῦ άέρος. Σήμερα ή διαλογή γίνεται μέ τά σιτοκαθαριστήρια.

Τόν σπόρο πρέπει νά τόν εύλογήσῃ ὁ Παπᾶς στήν ἐκκλησία. Γι' αὐτό κάθε νοικοκυρά βάζει σέ μιᾶ πετσέτα σπόρο από σιτάρι ή κριθάρι ή βρώμη, τήν ἐδένεικάπως ἰδιότροπα καί τήν πηγαίνει στήν 'Εκκλησία τοῦ Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου), στόν 'Εσπερινό. 'Εκεῖ, μπροστά στό ἱερό Βῆμα, μαζεύονταν παλαιότερα, μέχρι 150 τέτιες πετσέτες μέ τῶνομα τοῦ νοικοκύρη. Μέσα στό σπόρο ἀνακάτευν σπειριά ροδιοῦ καί σταφίδες. Μερικές νοικοκυρές, στήν ἄκρη τῆς πετσέτας δένουν καί λίγο σπόρο από βιολέτα. Τήν ἄλλη μέρα, στόν 'Ορθρο, ὁ Παπᾶς εύλογεῖ τούς σπόρους μέ εἰδική εύχή.

Σήμερα ἐλάχιστες νοικοκυρές διατηροῦν τό ἔθιμο.

Πετσέτα μέ σπόρο.

"Όταν τά χωράφια ἔρχονται στό ε-φ-γ-ο (κατάλληλα γιά ὄργωμα) ὁ γεωργός ἐτοιμάζει από βραδύς τό σπόρο. 'Ανακατεύει, ἄν ἔχη, λίγους ἁγιασμένους σπόρους καί τόν σακκιάζει. Μέχρι τό 1940, πολλοί καλοῦσαν, από βραδύς, τόν Παπᾶ στό σπίτι καί εύλογοῦσε τό σπόρο.

Τήν ἄλλη μέρα ξεκινᾷ σ-ο-ῦ-ρ-π-α (πολύ πρωί), μέ τίς εύχές τῆς νοικοκυρᾶς, γιά τό χωράφι. Μόλις φθάνει ἐκεῖ, δένει τήν ποδιά στή μέση καί μέ μιᾶ κ-α-β-ά-θ-α (χάλκινο δοχεῖο πού χωράει μιᾶ ή δύο ὀκάδες) παίρνει από τό σακί σπόρο καί γεμίζει τήν ποδιά του, ὑπολογίζοντας 12 ὀκάδες σιτάρι ή 18 ὀκάδες κριθάρι κατά στρέμμα.

'Εν συνεχείᾳ κάνει τό σταυρό του λέγοντας: καλά μπερεκιέτια, ρίχνει πεταχτά τό σπόρο στό χωράφι καί κατόπιν ὀργώνει γιά νά σκεπαστῇ ὁ σπόρος. Τόν γεωργό, παλαιότερα, τόν συνώδευε ἕνα ἄτομο τοῦ σπιτιοῦ ἄνδρας ή γυναῖκα, τό ὁποῖο σιάλιζε μέ τή μάτουκα γύρω στήν ἐλιά γιά νά μή μείνῃ ἄσπαρτο τό χωράφι.

Μέχρι τό 1960 οἱ περισσότεροι γεωργοί, μόλις ἔφθαναν στό χωράφι,

έσπαζαν πάνω στο σταβάρι του άρότρου ένα ρόδι λέγοντας :καλά μπερε-
κέτια. Τά σπειριά από τό ρόδι τά πετούσαν πάνω στά βόδια για νά
εΐναι εϋτυχισμένη ή χρονιά,όπως εΐναι εϋτυχισμένο τό ρόδι μέ τά
πολλά σπειριά.

Έπίσης μέχρι τό 1955 περίπου,μόλις τελείωνε τό σπάρσιμο σέ κάθε
χωράφι,στή μέση, έσπερνε δυό σκελίδες σκόρδο καί δυό κρεμμύδια για
νά μή ματιασθή ή σπορά.

Τήν πρώτη μέρα τής σποράς οί γυναΐκες δέν δίνουν τίποτε από τό σπίτι
για νά έχη εϋτυχία ό σπόρος.Τούτο γίνεται καί σήμερα από ελάχιστους
κατοίκους.

Κατά τή σπορά,σπέρνουν πρώτα τή βρώμη,έπειτα τό κριθάρι καί μετά
τό σιτάρι.

Τελυταΐα σπέρνουν τά κ ο υ τ σ ί α (κουκιά) σέ χωράφια μέ ελαφρό
χώμα καί καλοκοπρισμένα. 'Ο γεωργός άνοίγει μέ τό αλέτρι μιά αύλα-
κιά καί πίσω ή γυναΐκα ή τό παιδί ρίχνει στήν αύλακιά τά κουκιά
ένα ένα καί λίγο άραλά. 'Η δευτερή αύλακιά τά σκεπάζει. Τήν κουκιά
φυτό- τήν λένε κ ο υ τ σ α φ έ α .

"Όταν τελειώνει ή σπορά,ή νοικοκυρά φτιάνει άνεβατάρια (είδος λου-
κουμάδες). Τό έθιμο αυτό έχει τήν έξής σκοπιμότητα: Όπως φουσκώνει
ή ζύμη έτσι νά φουσκώσει καί σπόρος στο χωράφι καί νά καλοφυτρώση.

Μετά από μερικές μέρες ό γεωργός επισκέπτεται τό σπαρμένο
χωράφι καί παρατηρεΐ άν τ σ ί ν τ ρ ω σ ε (άν άρχισε νά φυτρώνει)
ό σπόρος.

Τόπος συλλογής : Μ Ε Γ Α Ρ Α

Πληροφορηταί :

1. Παναγιώτης Α. Στεντούμης, γεωργός, έτών 77, Γ' Σχολαρχίου
- 2.- Σταματίνα Π. Στεντούμη ,τό γένος Ν. Γκίνη, έτών 82, Δ' δημοτικού
- 3.- Όρσα Π. Παπαφράγκου, άγαμος, έτών 77, άγράμματος

Θ Ε Ρ Ι Σ Μ Ο Σ

Πρό τοῦ θερισμοῦ ὁ γεωργός ἐπισκέπτεται τὰ χωράφια καί παρατηρεῖ ἂν τὰ στάχυα εἶναι γιά θέρισμα. Μέσα στή χούφτα του τρίβει μερινά στάχυα. Τά τριμένα αὐτά στάχυα τά λένε ο ὕ σ τ ρ α. "Αν ὁ καρπός ξεχωρίζη κάπως ἀπό τὰ τριμένα αὐτά στάχυα λένε ὅτι τό χωράφι κ ρ ό τ σ ι τ σ ε, δηλαδή ὁ καρπός εἶναι μισογενωμένος καί πλησιάζει γιά θέρισμα. "Όταν πλέον τὰ στάχυα εἶναι γυρισμένα πρός τά κάτω κι' ἔχουν κιτρινίσει, τότε ἀναγγέλει στήν οἰκογένεια ὅτι: τὰ χωράφια ἤρθαν καί πρέπει νά ἐτοιμασθοῦμε γιά θέρος.

Στό σπίτι ἐτοιμάζουν τὰ δεματικά μέ τὰ ὅποια θά δέσουν τὰ δεμάτια. Κάθε δεματικό γίνεται μέ 10 ἕως 15 καλαμιές ἀπό βρύζα(σίκαλη) πού τήν σπέρνουν μόνο γι' αὐτό τό σκοπό. Ἐτοιμάζουν ἐπίσης τὰ δρεπάνια, τὰ ὅποια ἔχουν γυριστή, ὀδοντωτή κεφαλή καί ξύλινο χ έ ρ ι (χειρολαβή). Τά δρεπάνια τά προμηθεύονται ἀπό τό χωριό (σιδηρουργό). "Άλλο ἐργαλεῖο

θερισμοῦ δέν χρησιμοποιοῦν.

Από τό 1955 θερίζουν καί μέ τίς θεριζοαλυσιστικές μηχανές.

"Αν ὁ σανός εἶναι χαμηλός τόν ξεριζώνουν μέ τὰ χέρια.

θερίζουν ἄνδρες καί γυναῖκες.

θεριστές ἀπό ἄλλα μέρη δέν ἔρχονται, γιάτί ὑπάρχει ἡ συνήθεια νά

ἀλληλοβοηθοῦνται συγγενεῖς καί φίλοι. Μέχρι τό 1940, ἂν κανεῖς

ἀναγκάζωνταν νά πάρη ἐργάτες, τοὺς πλήρωνε μεροκάματο 10 ὀκάδες σιτάρι ἢ 13 ὀκ. κριθάρι μετά παροχῆς φαγητοῦ.

Ἅ καθε θεριστής δένει στή μέση του τήν π ο δ ί α (ποδιά) καί στό ἄριστερό χέρι περνᾷ τό χ ε ρ ο μ ᾶ ν ι κ ο δηλαδή πάνινο μανίκι μέχρι τόν ἀγκῶνα, γιά νά μή φθείρεται τό πουνάμισο καί νά προφυλάγεται τό χέρι ἀπό τίς καλαμιές.

Τόν σανό τόν θερίζουν σύριζα, ἐνῶ τό σιτάρι 5- 10 πόντους πάνω ἀπό

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τό δρεπάνι

τό έδαφος.

Ο θεριστής τοποθετεί τά χερόβολα στό έδαφος ανά έξ μαζί, σχεδόν σταυρωτά. Τά κεφάλια τών σταχυών διασταυρώνονται. Τά έξ χερόβολα μαζί φτιάχνουν ένα λ ι μ ά ρ ι. Τά θερισμένα στάχυα πού θά πάνε για άλώνισμα τά δένει ο θεριστής άμέσως. Μέ τρία λιμάρια φτιάχνει ένα δεμάτι. "Όλη τήν ήμέρα θερίζουν μέ κέφι, λένε τά χοντροκομμένα τους άστεϊα, άλληλοπειράζονται καί τραγουδοῦν διάφορα τοπικά τραγούδια καί τραγούδια τής έποχής. Στό φαγητό θά πιοῦνε τήν ώραιά ρετσίνα καί θά ποῦνε κανένα κλέφτικο τραγούδακι.

Επίσης διαλέγουν μεγάλα καί γεμάτα στάχυα τά όποια τά κάνουν χ τ έ ν ι α δηλαδή τά πλέκουν καί τά κρεμοῦν για στολίδια στό σπίτι καί στό κινόση (υπόστεγο).

Τήν ήμέρα πού τελειώνει ο θερισμός, τήν τελευταία στιγμή, πετοῦν οί θεριστές τά δρεπάνια τους ψηλά, σάν εκδήλωση χαράς για τό ξεγλύτωση από τό θέρος. "Αν τό δρεπάνι πέση μέ τή μύτη κάτω στή γῆ, τοῦτο

αὐτοῦ σημαίνει, ὅτι θά ἀξιώσῃ νά θερίσῃ καί τόν ἐπόμενο χρόνο.

Επίσης μέχρι τό 1940, μέ τήν τελευταία χεράδα σήκωναν τ'άφεντινό ξάφνα (ξαφνικά) για νά τάξη καλό φαγητό καί μεζέ στούς θεριστάδες. Τό βράδυ ή νοικοκυρά έχει έτοιμο καλό καί πλούσιο φαγητό πού τό λένε ά π ο θ έ ρ ι, καί φιλεύει όλους τούς θεριστές.

Τά δεμάτια δέν τά μαζεῦουν στό χωράφι σέ ώρισμένο μέρος. Μέχρι τό 1940 τά κουβαλοῦσαν τήν ἴδια μέρα στ'άλώνι οί κουβαλητάδες μέ τά ζῶα (γαϊδουράκια, αλογα, μουλάρια). Σέ κάθε ζῶο φόρτωναν 4 δεμάτια. Στ'άλώνι τά τοποθετοῦσαν πρόχειρα γιατί τό θεμώνισμα τό ξφτιαχναν τό βράδυ οί νοικοκυραῖοι.

Στό δρόμο, μέ τούς κουβαλητάδες γίνονταν σωστό πανηγύρι. Ο κάμπος ἀντηχοῦσε ἀπό τίς φωνές τών ζῶων καί ἀπό τά τραγούδια, τά γέλια, τά πειράγματα τών κουβαλητάδων, οί όποιοι ἦταν, συνήθως, παιδιά μέχρι 18 ἐτῶν.

Επίσης ἀπό τό 1940 μέχρι τό 1955 χρησιμοποιοῦσαν για τό κουβάλημα

τῶν δεματιῶν καί δίτροχα κάρρα χωρίς σοῦστες. Πάνω σ' αὐτά ἔβαζαν ζύλινες σκάρες καί φόρτωναν 25 ἕως 30 δεμάτια.

Σήμερα γιά τή μεταφορά τῶν δεματιῶν στ' ἄλωνι χρησιμοποιοῦν δίτροχα κάρρα μέ σοῦστες, αὐτοκίνητα καί τρακτέρ μέ καρδότσες.

Σ Υ Γ Κ Ο Μ Ι Δ Η Σ Α Ν Ο Υ

Ἀνέκαθεν ἡ διατροφή τῶν ζῶων γίνεται μέ σανό καί μέ ἄχιουρο (ἄχυρο). Πρίν ἀπό τό 1935 μερικοί ἔσπερναν καί βίκο, τόν ὁποῖον ἔβγαζαν μέ τά χέρια, τόν ἔδεναν δεμάτια καί τόν ἀποθήκευαν στόν ἀχυρῶνα. Τά κοντινά χωράφια σπέρνονται γιά σανό. Τό πρῶτο ὄργωμα τό κάνουν Φεβρουάριο μέ ἄρχές Μαρτίου, τό διβόλισμα τό Μάιο μέ Ἰούνιο καί τό Φθινόπωρο τά σπέρνουν μέ κριθάρι.

Ὁ θερισμός τοῦ σανοῦ γίνεται μέ ὀδοντωτά δρεπάνια κι' ἀρχίζει περί τό τέλος Ἀπριλίου. Θερίζουν οὐρεῖα. Τά λίμωρια τ' ἀφήνουν 5 - 10 ἡμέρες στόν ἥλιο γιά νά ξεραθοῦν καί μετά τά δένουν δεμάτια.

Παλαιότερα τήν πρώτη μέρα τοῦ θερισμοῦ ἔπερναν μαζί τούς Μαγιά τί κα κουλούρια καί τραγουδοῦσαν τραγούδια τῆς Λαμπρῆς καί ἄλλα.

Τήν παραμονή τῆς Πρωτομαγιάς δέν θερίζουν. Παραμένουν στήν πόλη γιά νά παρακολουθήσουν ἕνα ἔθιμο: τούς Μάηδες. Δηλαδή ἡ νύφη ντυμένη μέ τοπική ἐνδυμασία, πηγαίνει, κατά τό ἀπόγευμα, στήν πεθερά ὠραιά κ ο υ λ ο ὄ ρ α, ζυμωμένη μέ τά χέρια της, καθῶς καί ὠραιότατο στεφάνι Ἰ Μ Α Η Σ), ἀπό βιολέτες ἢ τριαντάφυλλα. Μάλιστα περνᾷ ὅπωςδήποτε ἀπό τήν ἀγορά γιά νά τήν ἴδουν καί νά τήν θαυμάσουν οἱ Μεγαρεῖς.

Τ Ρ Α Γ Ο Υ Δ Ι Α τ ο ὺ Θ Ε Ρ Ι Σ Μ Ο Υ

Λαμπρή καμάρια κι' ἄς περνᾷ, τ' Ἄγιοῦ Γιωργιοῦ εἶν' τό τέλος
Πιάστε τά δρεπανάκια σας, γιὰ τ' ἔφθασε τό θέρος.

Καλῶς τῆνε τήν ἀνοιξή τ' ὄμορφο καλοκαίρι
πού κελαηδοῦνε τά πουλιά στά δάση καί στ' ἄερί.

Καλῶς τῆνε καί τή Λαμπρή, τ' ὄμορφο καλοκαίρι
καλόμοιρος πού εἶναι δῶ, δέν εἶναι σ' ἄλλα μέρη.

Χριστός ανέστη μάτια μου έλα ν' ανταμωθοῦμε
για τήν αγάπη τοῦ Χριστοῦ νά φῶμε καί νά πιοῦμε.

Ώραϊα πούν' τά Μέγαρα, π' ἔχουνε τόν Ἅγιο Γιάννη
πού ἔρχεται ἡ ξενητιά καί κάνουνε σεριάνι.

Καλῶς τήνε καί τή Λαμπρή πού ἄνοιξε τό θέρος
Πάρτε τά δροπανάνια σας γιατί ἄνοιξε τό θέρος

Ώραϊα πού σέ διάλεξα σάν οδό στήν ἀλτάνα

Ώσάν τό Βασιλόπουλο διαλέει τήν Σουλτάνα.

2) Φ ε ρ γ ά δ α

Φεργάδα ἐκινδύνευε στή μέση τοῦ πελάγους
Μηδέ τῆς μπούς ἐπήγαινε μηδέ τῆς πίσω κάμει.

Κι' ὁ Καπετάνιος φώναξε κι' ὁ Καπετάνιος λέει

Πιοά εἶν' αὐτός π' ἀναστέναξε καί στάθηκε ἡ Φεργάδα

Ἄν εἶναι ἀπό τοὺς σκλάβους μου νά τόνε ξεσκλαβώσω

Ἄν εἶναι ἀπό τοὺς ναυτικούς μου μισό τοὺς αὐγαταίνω.

Ἐγώ μαι π' ἀναστέναξα καί στάθηκε ἡ Φεργάδα

Ἦμουνα τρεῖς μέρες νιόγαμπρος δώδεκα χρόνους σκλάβος.

3) Σέ ἀγαπῶ σάῦ ὑπόσχομαι ὅσα χρόνια κι' ἂν ζήσω

Τῇ μεταξὺ φιλία μας ποτέ δέν λησμονήσω.

Σέ ἀγαπῶ γιά τί πονεῖς καί θλίβεσαι μαζί μου

Καί τῇ ζωῇ μου ἔδεσα μαζί μέ τῇ δικῇ σου.

Σ' ἀγάπησα καί σ' ἀγαπῶ θά σ' ἀγαπῶ ἀκόμα

Θά σ' ἀγαπῶ ἐν' ὅσο ζῶ κι' ὅσο πατῶ στό χῶμα.

Τί μ' ὠφελεῖ ἡ ἄνοιξις τά δέντρα κι' ἂν ἀνθοῦνε

τά μάτια σου τά μάτια μου ποτέ δέν ἀντιπροῦνε.

Γλυκιά πού βγαίνει ἀπ' τό βουνό τῇ νύχτα ἡ σελήνη

νά ἤξερα ὁ δυστυχής ἡ γνώμη σου ποῦ κλίνει.

Θέλω νά φύγω μακριά γιά νά σέ λησμονήσω

μά ἡ ἀγάπη εἶναι γλυκειά καί πίσω θά γυρίσω.

Μ Α Τ Ι Α Μ Ο Υ

- 4) Μή λές πού σ'άλησμονήσα ἄν ὁ καιρός περνάει
 ἔχω καρδιά πού ἀγαπᾷ καί δέν ἀλησμονάει
 Τᾶ μάτια σου τ'ἀγγελικά μέ γέλιο εἶν'πλασμένα
 Καί μένα πάντα τρέχουνε τὰ δάκρυα γιά σένα.
 Τά μάτια σου τά ἔμορφα τά σχιζαμυγαλᾶτα
 ἔχθές προχθές τὰ κοίταξα κι' ἦταν σεβτᾶ γεμᾶτα.
 Κοίτα γλυκᾶ χαρίφικα ποῦτ'ὄβρετε τό νάζι
 σέ τί μπαχτσέ θά πάω νά βρω λουλούδι νά σέ μοιάζει.
 Τά μάτια σου μέ κάνανε νά πέφτω δέν κοιμοῦμαι
 καί τό σταυρό σάν Χριστιανός νά κάνω δέν θυμοῦμαι.
 Σάν σέ δῶ σέ ἄλλα χέρια, σφάζομαι μέ τά μαχαίρια.

Τόπος Συλλογῆς: Μ Ε Γ Α Ρ Α

Πληροφορηταί:—

- 1) 'Ελένη Γ. Ποίσκου, τό γένος Λ. Παπανικόλα, ἐτῶν 85, Δ' δημοτ.
 2) Σταματίνα Π. Στεντοῦμη, τό γένος Ν. Γκίνη, ἐτῶν 82, Δ' δημοτικῶν
 3) Κοῦρσος 'Ηρακλῆς τοῦ Γεωργ., ἐτῶν 81, Δ' Δημοτικῶν.

Συλλογεύς:— 'Ανανιάδης Πέτρος τοῦ Εὐστρατίου, Διδάσκαλος

'Η συλλογή ἐγένετο ἀπό 20 'Οκτωβρίου μέχρι 25 Νοεμβρίου 1970

Σ Υ Γ Κ Ο Μ Ι Δ Η Γ Ε Ω Μ Η Λ Ω Ν

'Η καλλιέργεια τῆς πατάτας ἄρχισε ἀπό τό 1930. 'Επειδή ὁ τόπος εἶναι ξερικός, μόνον στά λίγα περιβόλια γίνονταν μέχρι τό 1960 ἡ καλλιέργειά της. Σήμερα δέν ἀσχολοῦνται μέ τήν καλλιέργεια τῆς πατάτας οἱ περιβολαρχαῖοι. 'Η σπορά της γίνονταν δυό φορές τό χρόνο, τέλος Φεβρουαρίου καί ἀρχές Αὐγούστου. Σπέρνονταν μέ τό ἄλετρι ἢ σέ βραγές ἢ στό χωράφι. 'Η ἐξαγωγή της γίνονταν μέ τό ἄλετρι ἢ μέ τό τσαπί (τσάπα)

Πληροφορητής:— Ἰωάννης Δ. Παπαηλίας, ἐτῶν 49, ΣΤ' Δημοτικῶν

Α Λ Ω Ν Ι Σ Μ Ο Σ

Μέχρι τó 1928 ó αλωνισμός γίνονταν μένον μέ τά ζῶα (άλογα, μουλάρια, γαϊδουράκια). Μέ τά βόδια ποτέ δέν αλώνιζαν. Τó 1928 χρησιμοποιήθηκε ή πρώτη αλωνιστική μηχανή ή όποία ήταν ιδιωτική. Τόν επόμενο χρόνο έφερε αλωνιστική μηχανή καί ό Γεωργικός Συνεταιρισμός τών Μεγάρων. Άπό τó 1945 αλωνίζουν μένον μέ αλωνιστικές ή θεριζοαλωνιστικές μηχανές.

Τ' Αλώνια βρίσκονταν στίς άκρες τής πόλεως, συγκεντρωμένα σέ 4 ή 5 σημεία. Ήταν ιδιωτικά, π.χ. του Γκίνη τ'άλωνι, του Ξεκούκη τ'άλωνι κ.λ.π. Σέ κάθε άλωνι αλώνιζαν μέ τή σειρά 5-10 συγγενικές οίκογένειες. Πολλές φορές γίνονταν καί καυγάδες γιά τή σειρά του αλωνισμού.

Τ'άλωνια ήταν χωμάτινα. Μόνον ένα ήταν στρωμένο μέ πέτρες του ρέμματος, του Καρασαγλή τ'άλωνι. Ήταν κυκλικά μέ διάμετρο 15 - 20 μέτρα. Στη μέση έβαζαν έξινο στύλο, ύψους 2 μέτρα περίπου, που τόν έλεγαν στρόαμπούλιάρη. Όταν όμως αλώνιζαν μέ ντουγένια (σανίδα μέ μαχαίρια από κάτω) τόν στραμπουάρη τόν έβγαζαν. Τó κάθε άλωνι χωρούσε 500 μέχρι 600 θεμάτια.

"Όταν πλησίαζε τó τέλος του θερισμού, οί γυναίκες καθάριζαν τά ~~αλόνια~~ αλώνια από τά χόρτα, τά σκούπιζαν καί όπου ήταν χαλασμένα τά έσιαχναν (τά διώρθωναν). Δέν τ'άλειφαν μέ τίποτε γιάττί τó χώμα είναι βαρό (πυλώδες).

Τήν ίδια μέρα του θερισμού οί κουβαλητάδες κουβαλούσαν τά δεμάτια μέ τά ζῶα, στό θεμωνότοπο τ'άλωνιού, όπου τó βράδυ, τά θεμώνιαζαν οί νοικοκυραίοι βοηθούμενοι από τόν θεμονοφύλακα, ό όποιος φύλαγε τίς θεμωνιές από τά ζῶα καί από πυρκαϊά.

Τό θεμώνιασμα γίνεται καί σήμερα ως εξής: Βάζουν δυό σειρές δεμάτια κατά μήκος, ή μία σειρά δίπλα στην άλλη. Στην αρχή τής τρίτης σειράς βάζουν τó κεφαλάρι, δηλαδή δυό δεμάτια, πάλι κατά μήκος, αλλά τó ένα πάνω στό άλλο. Δίπλα στό κεφαλάρι συνεχίζουν τήν τρίτη σειρά μέ τά δεμάτια όρθια καί λίγο λοξά. Έπειτα βάζουν τόν καβαλλάρη

δηλαδή μια σειρά δεμάτια αλλά όριζοντιώς και καθέτως, ώστε να σκεπάζουν τὰ ὄρθια. Αρχίζουν ἐν συνεχείᾳ τέταρτη σειρά με κεφαλάρια φηλότερο τώρα, ώστε τὰ ὄρθια δεμάτια ν' ἀποτελέσουν δυό σειρές. Ἐπάνω βάζουν πάλι καβαλλάρη. Ἔτσι τὸ θεμνίσμα συνεχίζεται καὶ οἱ θεμνισμοὶ γίνονται μακριές, φαρδιές καὶ ὑψηλές ἀνάλογα με τὴν ποσότητα τῶν δεματιῶν.

Ὁ ἄλωνισμός ἄρχιζε τὸν Ἰούλιο καὶ τελείωνε περί τότελος Αὐγούστου. Ὀρισμένη μέρα προετοιμασίας καὶ ἐνάρξεως τοῦ ἄλωνισμοῦ δέν ὑπῆρχε. Ὁ Γεωργός μόλις τελείωνε τὸν θερισμό, ἄλωνιζε γιὰ νὰ πάρουν σειρά καὶ οἱ ἄλλοι πού θ' ἄλωνιζαν στὸ ἴδιο ἄλωνι. Τὸν βοηθοῦσαν οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι. Ἐπῆρχαν καὶ ἐργάτες ἀ λ ω ν α - ρ α ῖ ο ι με ζῶα καὶ με ντουγένια.

Ἀπὸ τὸ ἀπόγευμα τῆς προηγούμενης ἡμέρας, ἔ σ τ ρ ω ν α ν τ' ἄλωνι, δηλαδή ἄπλωναν τὰ δεμάτια. Στ' ἄλωνι ἔκαναν μιὰ στρώση.

Ἄστοιχναν μιὰ σειρά δεμάτια πρὸ σχήμα κύκλου ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ μέση τ' ἄλωνι. Ἐπειτα ἀρχίζουν ἄλλο κύκλο, ἀλλὰ τὰ στάχνα τῶν δεματιῶν νὰ φθάνουν μέχρι τὴ μέση τοῦ προηγούμενου δεματιοῦ.

Ὅσοι ἤθελαν νὰ βγάλουν β ρ ο ῦ λ ι, δηλαδή ἀ χ υ ο υ ρ ο γιὰ νὰ γεμίσουν μαξιλάρια, στρώσεις (στρώματα) γιὰ νὰ κοιμοῦνται στὰ μαλακά, ..., ἄλωνιζαν σ' ἄλωνια με τὸν ἀλουνόστυλο, τὸν στραμπούλαρη δηλαδή, στὴ μέση. Στὸ στῦλο αὐτόν ἦταν δεμένο ἓνα σχοινί καὶ στὴν ἄλλη ἄκρη του δένονταν με θηλιές ἀπὸ τὸ λαιμό, 4-5 ζῶα, τὰ ὅποια ἔφερναν γύρω ἀπὸ τὸν ἀλουνόστυλο γιὰ νὰ λιώσουν τὴν καλαμιά. Τὰ ζῶα αὐτὰ τὰ ἔλεγαν β α λ μ α ρ ι ὀ.

Πίσω ἀπὸ τὸ βαλμαριὸ ὁ ἄλωνάρης με τὴ βίτσα (βέργα) καὶ με χουγιατά: ῥῶ. ῥῶ. ῥῶ., Ἔϊ. Ἐϊ. τοῦμπανα, ταούλια κ.λ.π., παρώτρυνε τὰ ζῶα νὰ τρέχουν.

Ὁ ἄλωνισμός με τὰ ν τ ο υ γ έ ν ι α ἦταν γενικός.

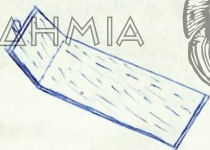
Τὸ ντουγένι ἦταν μιὰ φαρδεῖά σανίδα πλάτους 0,60 μ. καὶ μήκους 1,40μ περίπου, ὠπλισμένη, στὴν κάτω ἐπιφάνεια με κοφτερές σιδερένιες

λεπίδες. Τό ξφτιαχναν μόνοι τους οί γεωργοί.

Τό ξζεσαν σέ μονό ἄλογο ἢ μουλάρι, ἀφοῦ τοῦ βάζανε τή λιμαριά, τά γκέμια, τά τραβηχτά καί γάντζωναν τόν κρίκο τοῦ ντουγενιοῦ στόν γάντζο τοῦ τραβηχτοῦ. Ἐπάνω ἀνέβαινε ὁ ν τ ο υ γ ε ν ι ᾶ ρ η ς γιά νά βεραίνει τό ντουγένι καί νά κόβη καλύτερα τίς καλαμιές. Γιά νά τελειώσῃ γρήγορα ὁ ἄλωνισμός, φρόντιζαν ν' ἄλωνίζουν συγχρό- νως δύο μέχρι καί ἕξ ζῶα μέ ντουγένια.

Δύο ἢ τρεῖς ἐργάτες μέ τά δ ι κ ο ῦ λ ι α (ξύλινο ἐργαλεῖο μέ 2-3 χαλί α, δόντια) γύριζαν τ' ἄλῶνι. Δηλαδή σταματοῦσε τό ἄλωνισμα καί ἀναποδογύριζαν τά στάχυα γιά ν' ἄλωνισθοῦν σά ἄκοπες καλαμιές. Αὐτό γίνονταν 3-4 φορές. Τό τελευταῖο γύρισμα τά ἔκαναν μέ τά κ α ρ π ο λ ὄ γ ι α (ξύλινο φτιάρι μέ 4 χαλῖα, δόντια).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΚΙΜΩΝ

Δικοῦλι

Ντογένι ἀπό συναρμολογημένα τεμάχια.

Ὁ ἄλωνισμός ἔρχιζε τό πρωῒ μέ τή δροσιά καί τελείωνε κατά τίς 3 ἢ 4 τό ἀπόγευμα, ἀνάλογα μέ τήν ποσότητα τῶν δεματιῶν.

Ἐπαιρνε τήν ὄψη πανηγυριοῦ μέ τά πολλά τραγούδια, τοὺς ἀμανέδες καί τ' ἄστεϊα. Τ' ἄλωνισμα διακόπονταν τίς ῥες τοῦ φαγητοῦ καί αἶα κατά τό γύρισμα τ' ἄλωνιοῦ. Κατά τίς 8.30' τό πρωῒ ἔτρωγαν τίς ἄ λ ω ν ὀ π ι τ τ ε ς (εἶδος λαγάνας) μέ τυοί κι' ἐλιές.

Τό μεσημέρι κατά τίς ΙΙ μέ Ι2, ἔτρωγαν τά περιβόητα ξερά κ ο υ τ σ ῖ α τ' ἄλωνιοῦ (κουκιά) γιαχνί. Τά καλομαγεύερε στο σπίτι ἢ νοικοκυρά καί τά πήγαινε στ' ἄλῶνι μέ τόν ἄ ρ μ ε γ ὀ, δη-

λαδὴ μέσα σὲ πῆλινο κιουπάκι (πιθαράκι). Στὰ χεροῦλια του ἦταν δεμένο σχοινάκι ἀπὸ τὸ ὁποῖο τὸ κρατοῦσε ἡ νοικοκυρά.
Τὸ ἀπόγευμα κατὰ τίς 3, ἔτρωγαν τὸ κ λ α ρ ὀ ψ ω μ ο δηλαδή φωμί, ἐλιές, τυρί καὶ σαλατικά: ἀγγούρια, κρεμμύδια ντράχλια (γλυσ-
τρίδα). Ἐν τῷ μεταξύ ἡ τσίτσα μὲ τὸ κρασί, ὅλη τὴν ἡμέρα, ἔφερνε γύρα στοὺς ντουγενιারেῶς καὶ τοὺς ἄλλους ἐργάτες τ' ἄλωνιοῦ, οἱ ὁποῖοι ἔκαναν κέφι καὶ χαλοῦσαν τὸν κόσμον μὲ τίς φωνές, τὰ τραγού-
δια, τ' ἀστεῖα καὶ τὰ πειράγματα. Σὲ κάθε ἄλῳνι βούϊζε κυριολεκτικὰ ὁ τόπος.

Τὸ ΛΙΧΝΙΣΜΑ

Τὸ ἀπόγευμα τὰ ἄλωνισμένα στάχυα, τὰ μάζευαν μὲ τὰ καρπολόγια καὶ τὰ ἔφτιαχναν ἓνα μακρόστενο σ ι κ ρ ὀ (σωρό) πού τὸν ἔλεγαν (λεϊῶμα) λ ε ι ῶ μ α. Ἡ θέσις τοῦ λεϊώματος ἦταν πάντοτε κάθετος πρὸς τὴν πνοή τοῦ ἀνέμου. Στὸ λεϊῶμα γάραζαν μὲ τὸ καρπολόγι σταυρό καὶ ἔλεγαν τὸ καλὸ ἐγγλύτωμα. Μὲ τὸ εὖσημα τοῦ ἀνέμου ἄρχιζαν οἱ λιχνιστάδες τὸ λίχνισμα λέγοντας: ῶρες καλές, καλὸ ἐγγλύτωμα, χίλιες ὀνάδες, χίλια κ ο υ β ἔ λ ι α (δοχεῖο μετρήσεως τοῦ καρποῦ). Λίχνιζαν μὲ τὰ καρπολόγια ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰδικευμένοι στὸ λίχνισμα.

Οἱ γυναῖκες μὲ τ' ἄγριοθύμαρα σάρωναν τὰ κ ὀ μ π ι α δηλαδή τὰ χοντρά τεμάχια ἀπὸ τὰ στάχυα πού δέν τὰ ἔπαιρνε ὁ ἄερας μαζί μὲ τ' ἄχιουρα (ἄχυρα), καὶ τὰ ξεχώριζαν ἀπὸ τὸν καρπὸ.

Τὰ κόμπια αὐτὰ τὰ ἔτριβαν μὲ τὰ χέρια μέσα στὸ δ ρ υ μ ὀ ν ι (κό-
σκινο μεγάλο μὲ μεγάλες τρύπες) καὶ ὅτι ἔμενε τὸ ἔλεγαν λ ι α -
ν ὀ σ τ α ρ ο τὸ ὁποῖο τὸ ἔδιναν στίς κότες.

Μόλις τελείωνε τὸ λίχνισμα, ὁ πιὸ ἡλικιωμένος καὶ εἰδικευμένος ἔφτιαχνε τὸν καρπὸ κ ο υ μ ο ὄ λ ι (σωρό) λιχνίζοντάς τὸν μὲ τὸ ξύλινο φτιάρι. Χάρασσε στὴν κορυφή σταυρὸ καὶ κάρφωνε τὸ ξύλινο φτιάρι ἢ τὸ καρπολόγι. Ὁ καρπὸς πού ἔμενε μαζί μὲ τὰ κόμπια περνοῦσε πρῶτα ἀπὸ τὸ δρυμόνι γιὰ ν' ἀποχωριστοῦν τελείως οἱ κόμποι

καί ἐν συνεχείᾳ ἀπό τό φιλό κ ό σ κ ι ν ο τ ο υ ά έ ρ ο ς
για ν' ἀπομακρυνθοῦν χώματα καί ξένοι σπόροι.

"Ετοιμος πλέον ὁ καρπός σακκιάζονταν μέ τό κ ο υ β έ λ ι δηλαδή
στρογγυλό δοχεῖο ἀπό τσίγκο, μέ χερούλι στό ἀπάνω μέρος, πού χω-
ροῦσε II ὀκάδες. Ἐν συνεχείᾳ μεταφέρονταν στό σπίτι κι' ἀποθηκεύ-
ονταν στ' ά μ π ά ρ ι α (ἀποθήκες) τά ὅποια εἶναι ξύλινα κιβώτια
καί στήν πρόσοψη στό κάτω μέρος ὑπάρχει πορτάκι πού φράσσεται
μέ σύρτη.

Στ' ἀλώνι πληρώνονταν μόνον ὁ θεμονοφύλακας. Πρίν ἀπό τό 1900 ὅ-
πῃρχε καί δεκατιστής ὁ ὅποιος ἔπαιρνε τή δεκάτη στ' ἀλώνι.

Ν Τ Ο Υ Γ Ε Ν Ι (κατεστραμμένο)

Καρπολόγια-Ξύλινο φτιάρι

1. Δρυμόνι
2. Κόσκινο τοῦ ἀέρος
- 3.-Μικρό κόσκινο
4. Καρπολόγι
5. Ξύλινο φτιάρι

"~~Πολλοί~~ Τήν τελευταία μέρα τοῦ ἀλωνισμοῦ, τό βράδυ, ἡ νοικοκυρά
εἶχε ἑτοιμ~~ες~~ ε σ η μ έ ι τ ε ς (φρέσκο φαμί) καί πλούσιο τραπέζι για ἡ

τούς ἐργάτες τ'άλωνιού. "Εσφαζαν γίδα ή προβατίτσα ,τήν όποία
ἔθρεφαν για τήν ήμέρα αὐτή. Ἀπό τόφαγητό αὐτό καθώς καί σημίτες
μοίραζαν στούς συγγενεῖς, φίλους καί γειτόνους ,για τό καλό.

"Όταν ήθελαν νά φτιάξουν ζ υ μ τ ό (ψωμί) ἀπό φρέσκο σιτά-
ρι ή όταν τελείωνε τό παληό σιτάρι πρίν ἀπό τόν άλωνισμό, κοπάνι-
ζαν στάχυα μέ τούς κ ο π ά ν ο υ ς δηλαδή ξύλα λίγο χοντρά μή-
νους μ.εχρι 0,60 μ περίπου. Τό κοπάνισμα γίνονταν στήν αὐλή τοῦ
σπιτιοῦ. "Εστρωναν στρωμα μπουρδινο δηλαδή λινάτσες(τσουβάλι)
όπου κοπανιζαν τά στάχυα για πᾶπάρουν τόν καρπό τοῦ σιταριοῦ.
Τήν καλαμιᾶ τήν πήγαιναν στ'άλωνι για νά γίνη ἄχυρο.

Τό ἄχυρο, ἀμέσως μετά τό άλώνισμα, τό κουβαλοῦσαν μέ χ α ρ ά-
ρια (μεγάλα σακιά) καί τά ἔδειαζαν ἀπό τόν κ α τ α ρ ά κ τ η
(μεγάλο ἄνοιγμα στή σκεπή τοῦ ἄχυρῶνα) στόν ἄχυρῶνα.

"Όλοι τήν νύχτα κουβαλοῦσαν μέ τά ζῶα, διότι τό πρωῒ ἔπρεπε νά εἶναι
ἔδεια τ'άλωνι για ν'άλωνίσουν ἄλλα. Τά χαράρια τά γέμιζαν οἱ γυ-
ναῖκες καί τά παιδιά, τραγουδῶντας πολλά τραγούδια τοπιικά καί τῆς
ἐποχῆς.

Σήμερα τό ἄχυρο δένεται μπάλες μέ μηχανές στ'άλωνι.

Τά κουκιᾶ ή τά κοπάνιζαν μέ τούς κοπάνους ή τ'άλωνιζαν
κι'αὐτά μέ τό β α λ μ α ρ ι ό δηλαδή μέ τά ζῶα χωρίς ντουγένια.

Τ Ρ Α Γ Ο Υ Δ Ι Α

Τ ' Α Λ Ω Ν Ι Ο Υ

Τῆς ἀγάπης

Ἀναστενάζω δέ μ'ἀνοῦς κλέω δέν μέ λυπᾶσαι

λέω δέν εἶσαι χριστιανός οὔτε θεό φοβᾶσαι.

Τ'ἀναστεγματάκια μου χαλάλι δέν στά κᾶνω

φίδια νά γίνουν νά σέ φᾶῃ στόν κόσμο τόν ἅπάνω.

(Τσόκισμα) Τά ὦραῖα σου τά μάτια πού μέ κᾶνανε νομμάτια.

"Αη Γιώργης

"Άγιε μου Γιώργη Συριανέ πρώτε μου καβαλλάρη
άρματωμένος μέ σπαθί καί μ' άργυρό κοντάρι.
θεριό ν' είχα στόν τόπο μου σ' ένα βαθύ πηγάδι
άνθρώποι τό δειπνούσανε κάθε πρωί καί βράδυ.
Καί μιιά βραδυά δέν πήγανε άνθρωποι νά δειπνήσουν
σταλιά νερό δέν άφησε τόν κόσμο νά δροσίση.
Τό μπολετίον έγραφε πιανοῦ παιδί νά πέση
γιά νά τοῦ πάνε τοῦ θεριοῦ νά τοῦ κάνουνε πισκέσι.
Τό μπολετίο έγραφε γιά τή Βασιλοπούλα
πού τήν είχε ὁ Βασιλιάς μονάχη κι' άκριβούλα.
Βασιλοπούλα φέρανε γιά τό θεριό νά φάη
Κι' "Αη Γιώργης τό έσκότωσε μέ τ' άργυρό κοντάρι.

Τῆς ἀγάπης
ΑΚΛΑΤΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τώρα ἡ ἀγάπη δέν μιάζει γιατί είναι καλοκαίρι.
τῆς Παναγιᾶς καί ύστερα πιάνει καί νοστιμεύει.
'Η έμμορφιά σ' άκούστηκε στῆς Πόλης τό Βασίλειο
τήν άνοιξη έχεις συγγενές καί ξάδελφο τόν ήλιο
'Η όμορφιά στόν άνθρωπο είναι μιιά παρησία
σάν τά κεριά π' άνάβουνε μέσα στήν 'Εσκλησία.

Τῆς ἀγάπης

Κόρη μου γλυκητάτη χρυσή περιστερά
τά σίδερα θά σπάσω νά βγῶ άπ' τή σιλαβιά
Σάν δέ μέ θέλεις κόρη παντρεύομαι κι' έγώ
καί παίρνω άλλο ταῦρι καί παίζω καί γλεντῶ.

Πολεμικό

Πάνω στά ὄρη στά βουνά πάνω στήν 'Ελασσῶνα
πάνω στό Σαραντάπορο πέφτουνε τά κανόνια.

Τά ρίχνουν 'Ελληνόπουλα παιδιὰ ἀντρειωμένα
γιά νά ζυπμήσουν οἱ ἥρωες ἀπ'τό εἴκοσιένα.

Τῆς ἀγάπης Τῆς ξενητιάς

"Ολοι μοῦ λένε γιατί κλαῖς κι' ἄν κλαίω πίνω βλάβτῳ
ἔχω παιδί στήν ξενητιά κι' ἔχω καιρό νά μάθω.
Σόπα κυροῦλα καί μήν κλαῖς καί γώ τόν εἶδα τώρα.

Τῆς ἀγάπης.

ἦν ἀγαπήσης ἄνθρωπο χωρίς νά σ' ἀγαπήσῃ
χωρίς νά δῇς τά μάτια του νά τρέχουνε σά βρύση
κλέω κανεῖς δέ μέ πονεῖ κανεῖς δέ μέ λυπᾶται
κανεῖς δέ χύνει δάκρυα κανεῖς δέ μέ θυμᾶται.
"Ολα τά μάτια εἶναι στεγνά καί τά δικά μου βρύση
περιβοάσῃς τά ζητεῖ τά δένει νά ποτίσῃ
Σάν μ' ἀρνηθῇς νά μήν τό πῇς ὅτι μέ ἀγαποῦσες
"Οτι ἦμουν φίλος σου γνωστός μέ ἄλλος μοῦ μιλοῦσες.
"Ἄν μ' ἀρνηθῇς νά μή βρεθῇ τόπος νά κατοικήσῃς
τά δάκρυά μου γιά νερό νά πιῇς νά ξεφυχήσῃς.

Δέν μέ λυπᾶσαι

Δέν μέ λυπᾶσαι δέν πονεῖς δέν βλέπεις δέν πιστεύεις
πῶς ἔλιωσα σάν τό κερί κι' ἀκόμα μέ παιδεύεις.
Δέν μέ λυπᾶσαι ἀλύπητε τά δάκρυα πού χύνω
πού εἶν'τά περισσότερα ἀπ'τό νερό πού πίνω.
Πόνο σέ πόνο στήν καρδιά κοντεύω νά πεθάνω
Στόν πόνο βρίσκω γιατρίά στό πόθο τί νά κάνω;
"Ολοι μοῦ λέν νά σ' ἀρνηθῶ μά ἐγώ δέν σ' ἀπαρνοῦμαι
γιατί σ' ἀγάπησα πολύ καί τό θεό φοβοῦμαι.

Τόπος συλλογῆς: Μ Ε Γ Α Ρ Α

Πληροφορηταί:

- 1.- 'Ιωάννης Πρίσκος τοῦ Σπ., ἐτῶν 90, Α' ἑλληνικοῦ
- 2.- Παναγιώτης Α. Στεντούμης, ἐτῶν 77, Γ' Σχολαρχίου
- 3.- Γεώργιος Ξπ. Πρίσκος , ἐτῶν 88, ἀγράμματος.
- 4.- 'Ελένη Γ. Πρίσκου, τό γένος Παπνικόλαζέτῶν 85, Δ' Δημοτικοῦ
- 5.- Σταματίνα Π. Στεντούμη, τό γένος Ν. Γκίνη, ἐτῶν 82, Δ' ἑλληνικοῦ
- 6.- 'Ελένη Θ. Καραντέλου, τό Γένος Α. Στεντούμη, ἐτῶν 50, Δ' Δημοτικοῦ

Συλλογεύς : 'Ανανιάδης Πέτρος, Διδάσκαλος

'Η συλλογή ἐγέμετο ἀπὸ 20 'Οκτωβρίου μέχρι 10 δεκεμβρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Η ΗΓΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΙ

Α' Μέχρι τό 1900, τό Πάσχα, τό πρωτ κατά τήν 'Ανάσταση, άναβαν μεγάλη φωτιά στόν περίβολο τής 'Εκκλησίας γιά νά διατρανώσουν τή χαρά τους γιά τήν 'Ανάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Τό απόγευμα τοῦ Μ. Σαββάτου τά παιδιά γυρνοῦσαν στίς γειτονιές καί μέ τό σύνθημα: "Ένα ξύλο στή Λαμπρή", μάζευαν ἀπό τά σπίτια ξύλα καί τά συγκέντρωναν στό προαύλιο τής 'Εκκλησίας ἢ καί σέ άνοιχτό μέρος τής γειτονιάς. "Αν συναντοῦσαν άρνηση φρόντιζαν νά τά κλέφουν, Τήν ὥρα τής 'Αναστάσεως, μέ τό Χριστός 'Ανέστη, άναβαν τίς φωτιές. Στή θράνα (κάρβουνα) ἔφηναν τ'άρνι τής Λαμπρῆς. Σήμερα τό ἔθιμο δέν ὑπάρχει.

Β' "Όταν άρχιζε ὁ τρέγος, δάει οἱ άμπελουργοί ἔφευγαν οἰκογενειακῶς ἀπό τήν πόλη καί πήγαιναν στή ἀμπέλια γιά νά τρυγήσουν. Ποῦ εἶχαν μόνιμα πατητήρια, σκαλούς, καί πράξειςρα σπίτια, ὅταν ἔμεναν μέχρι νά τελειώσῃ ὁ τρυγητός καί τό πάτημα.

Κάθε βράδυ, σ' ἕνα πατητήρι μαζεύονταν άνδρες, γυναῖκες, παιδιά ἀπό τά γειτονικά σπίτια καί άναβαν μεγάλη φωτιά. Τραγουδοῦσαν, χόρευαν, ἔλεγαν αότεια καί τ ρ α π η δ ο ὕ σ α ν (πηδοῦσαν) τή φωτιά. "Όλη ἡ περιοχή φέγγιζε ἀπό τίς φωτιές καί άντηχοῦσε ἀπό τίς φωνές καί τά τραγούδια τῶν τρυγητῶν.

'Από τό 1955 τό πάτημα τῶν σταφυλιῶν γίνεται στήν πόλη. "Έτσι ἔπαιυσε καί τό ἔθιμο αὐτό.

Γ' Σήμερα άνάβουν φωτιές μόνον τίς 'Αποκριές.

'Από τήν Κυριακή τοῦ Τελώνου καί Φαρισαίου πού άνοίγει τό Τριῶδιο, μέχρι καί τήν Κυριακή τής Τυροφάγου, κάθε βράδυ στίς γειτονιές άνάβουν μεγάλες φωτιές.

Τά παιδιά γυρνοῦν στά σπίτια καί ζητοῦν κ λ α ρ ί α (ξύλα), φωνάζοντας: Θεία δώσε μου ἕνα κλαρί γιά τή φωτιά. "Αν ἡ θεία δέν

δώση κλαδία, βρίσκουν τρόπο νά τά κλέφουν ἀπ' τῆς κ α λ ύ β ε ς
(σωροί ξύλων) τῶν σπιτιῶν.

Μόλις σουρουπώση ἀνάβουν τῆς φωτιές σ' ἕνα σταυροδρόμι τῆς γειτο-
νιάς, ὅπου μαζεύονται ἄνδρες, γυναῖκες καί παιδιά.

Ὅταν πλέον φουντώσῃ καλὰ ἡ φωτιά ἀρχίζουν νά τήν τραπηδοῦν ὅλοι,
ἀκόμη καί οἱ γέροι λέγοντας: Χρόνια Πολλά, καί τοῦ χρόνου. Λένε
τ' ἄστεϊα τους τραγουδοῦν καί χορεύουν ἐλληνικούς χορούς μέ τήν
πίπιζα καί τό ταούλι.

Τραγούδια τῆς 'Αποκρηῆς.

Οἱ ἀποκρηές ἐρχόντουνε τί ἄλλο καρτεροῦμε
περικαλέστε τό θεό καλή λαμπρή νά δοῦμε.

Τοῦτες οἱ μίδες τῶχουνε τοῦτες οἱ δυό βδομάδες
ν' ἀλλάζουνε τά θηλυκά νά χαίρωνται οἱ κανάδες.

Τό χέρι σου τό παχουλό μέ τό παροῦ μανίτη
νά τῶβαινα προσέφαλο νά τό κηποιώω νοῖται
Τά μάτια σου ἔχουν ἔρωτα τσέ πύνοον φυχαλίζουν
τσέ μέσα στόν φυχαλισμό καράβια ἀρσενίζουν.

'Από τήν πόρτα σου περνῶ μήπως σοῦ φέρνω βάρος
ὁ φίλος μου σέ ἀγαπᾷ κι' ἐγώ εἶμαι ὁ κουμπάρος.

'Από τήν πόρτα σου περνῶ καί μαγιουρεύεις βροῦβες
δός μου καί μένα τό ζουμί νά βρέξω τῆς κουλοῦρες.

'Απ' ὅλα τά ἄνθη τοῦ μπαξέ μ' ἀρέσει ὁ ζαμπάνης
κι' ἀπ' ὅλα τά ὀνόματα μ' ἀρέσει ὁ Δημητράκης.

Ὅταν σέ βλέπω κι' ἔρχεσαι ἀπό στενό σοκάκι
μέ τό ταμπάρο ἀναριχτά σάν τό φηλῶ ζαμπάνι.

(Τσάκισμα)

Καί τό ντούρι-ντούρι-ντούρι καί τό παρδαλό γαιῶδούρι τόπιασε
καί ὁ τσιμπούρι.

Καί ὁ ντούρης τό γιαιτρεύει καί ^ςντούρινα χορεύει.

2) *Ο άραμπᾶς τσουλάει (τρίῃ) ,σκόνει γίνεται
σήκω τόν καπλαμά σου (τρίῃ) ,νά μή σκονίζεται
Κάστανα καί λεμπεμπία τοῦ Μανώλη τά παιδιά.
μπέρδε καί μπέρδε καί μπερδέ καί μπερδεμένος εἶμαι
στά κατσαρά σου τά μαλλιά περιπλεγμένοι εἶμαι.

Τόπος συλλογῆς: Μ Ε Γ Α Ρ Α

Πληροφορηταί:

- 1.-'Ελένη Γ. Πρίσκου,τό γένος 'Ι. Παπανικόλα,έτῶν 85,Δ'δημοτικοῦ
- 2.-Κούρσου Η. Βύγενία,τό γένος Π.Κορώση,έτῶν 75,ἀγράμματος
- 3.-Σταματίνα Π.Στεντούμη,τό γένος Ν.Γκίνη,έτῶν 82,Δ'Δημοτικοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Συλλογείς : 'Ανανιάδης Πέτρος,τοῦ 'Ανδρατάου, Διδάσκαλος

ΑΘΗΝΩΝ

'Η συλλογή ἐγένετο ἀπό 15 'Οκτωβρίου μέχρι 20 Δεκεμβρίου 1970

